Posamezna številka Din 1·—.
ŠTEV. 1.

42598

V LJUBLJANI, sobota, dne 2. januarja 1926.

Poštnina plačana v gotovini.
LETO III.

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Spectator:

Še ena o ruskem vprašanju.

Obisk turškega zunanjega ministra v Beogradu, Ruždi Beja, je povzročil naši konservativno usmerjeni zunanji politiki poleg vsega prijetnega iznenadenja majhno neprijetnost: trenutni prepih je odgrnil zaveso, za katero se skriva vprašanje naših odnošajev napram veliki Rusiji. Časnikarska radovednost je hotela izvedeti, koliko je resnice na verziji, da je prišel g. Ruždi Bej v neki posredovalni misiji, h kateri da ga je pooblastil sam ljudski komisar za zunanje zadeve Čičerin. In zgodilo se je, kar je bilo pričakovati: obojestranski dementi, namenjen široki javnosti, naj bi zapečatil vsemu nadaljnemu poizvedovanju takozvanega javnega mnenja usta, dočim bi ostalo rusko vprašanje navidez v — dosedanji fazi. Zanikanje g. Ninčića in njegovo sklicevanje na solidarnost z ostalimi državami Male antante pa je vse preveč prozorno, da kljub temu ne bi mogli razločevati prvih kontur nekakega poizkusa, rešiti najbolj kočljivo vprašanje našega razmerja napram zunanjemu svetu. Živimo v dobi demokracije in ne vem, zakaj se tako vitalno vprašanje slovanskega juga ne bi smelo razgrniti pred celokupno javnostjo. Znano je, da je naša vlada doslej na zunaj ob vsaki priliki naglašala nemožnost kakršnihkoli stikov z Moskvo, toda to je figovo pero, ki naj bi pokrilo dosedanjo apodiktičnost beogradskega stališča. Berlinski poslanik g. Balugdžić je že nekaj časa na glasu kot arbiter med Moskvo in Beogradom in listi so že vedeli za termin sestanka med njim in ruskimi delegati, ravno zato pa je ponovno zanikanje g. Ninčića več kot deplasirano. Zatorej k stvari!

Če so vse naše vlade, izvzemši Davidovićevo, smatrale ureditev naših odnošajev napram sovjetski Rusiji kot nekak quantité negligeable, potem se današnji vladi srbsko hrvatske koalicije niti najmanj ni treba sramovati dosedanje brezbrižnosti. Politika ni, kakor ljubezen mladih ljudi. V politiki odločujejo momenti racionalne presoje, le-ta pa govori za čimprejšnjo ureditev naših odnošajev do Rusije. Kdor o važnosti te rešitve še ni prepričan, temu pokličem v spomin malenkosten intermezzo, ki se je dogodil te dni prilikom obiska Ruždi Beja v Beogradu. Nekateri italijanski listi, med njimi poloficijozna »Tribuna«, so v afektu čiste ljubosumnosti objavili vest, da bo turški zunanji minister obiskal na svoji politični turneji tudi prestolico Italije. Turško poslaništvo v Rimu je to verzijo z odločno desto dementiralo in lahko si mislimo, da jim v Rimu ni bilo najugodneje, ko so izvedeli, da se je Ruždi Bej podal iz Beograda takoj v Angoro.

Iz omenjenega je razvidna ljubosumnost Italije, tiste Italije, ki je svoje razmerje do sovjetov uredila na podlagi čistega špekulativnega računa. V tem se je izkazal veliki mojster nacijonalizma, Mussolini, kot pravi državnik, tembolj čudno pa je, da razmerja do Rusije ne moremo rešiti mi kot slovanska država, ki nam nujnost take rešitve narekujejo vse večji obziri kakor pa klaverne številke eksporta naših agrarnih proizvodov. Tu vidimo, da nekaj ni v redu. Javnost pa ima pravico izvedeti, v kateri fazi se nahajajo stremljenja po vzpostavitvi vsaj trgovskih odnošajev z Moskvo, ker nam ne more biti vseeno, kako se bo v bližnji bodočnosti krojila gospodarska usoda Balkana in naše države.

Vprašanje vzpostavitve razmerja z Moskvo ni vprašanje sentimenta, to je na eni strani hladen političen račun, na drugi pa je to vprašanje slovanske solidarnosti. V Evropi se je začela po Locarnu kristalizirati nova konstelacija. Centralna os evropskega ravnotežja se je zopet nekoliko pomaknila proti Berlinu: »dem Ausfalltor der Sowjet-Union,« kakor bi dejal Coudenhove-Kalergi. Politični momenti igrajo spričo postopnjema napredujoče pacifikacije kontinenta vedno manjšo vlogo, zato pa govorijo ekonomska vprašanja svojo tem resnejšo govorico. Delitev svetovnega tržišča, razdelitev surovin in kolonijalne posesti: to so vprašanja, ki jih diktirajo nastajajoči gospodarski imperijalizmi. Ni vseeno, kako se bo v tem pogledu orientirala mogočna Rusija s svojimi nepreglednimi rezervami surovinskega bogastva. Nemci, Italijani, Amerikanci in Japonci škilijo z vseh strani na bodočo Kalifornijo, mi pa štejemo v svoji omejenosti gumbe in čakamo, kedaj bosta dala Bukarešta in Praga svoj signal za priznanje sovjetov... Tista Praga, ki sama čaka, kako se bo v tem vprašanju orientiral Beograd. In tista Bukarešta, ki že zgolj zaradi Besarabije ne bi opomirala svojima zaveznicama, če bi se sprožila ideja ekonomske naslonitve na ruski steber. Mnoga znamenja kažejo, da bo moral naš narod drago plačevati brezbrižnosti in desorientacijo naše zunanje politike. Ne vemo, ali je ta politika osebna zadeva g. Ninčića, ker se najmočnejša stranka v parlamentu glede ruskega vprašanja še ni izjavila. Toliko pa je gotovo, da momenti osebne mržnje ne smejo v usodi celokupnega naroda igrati nobene vloge in da mora prej ali slej biti konec čiste kabinetske politike. To je kategoričen imperativ naše narodne demokracije, ki ne more trpeti slepomišenja z bodočnostjo jugoslovanskega naroda.

———

Ljuba Jovanović vstopi v vlado.

Beograd, 2. januarja. Včerajšnji dan je potekel povsem mirno. Predsednik vlade g. Nikola Pašić je sprejel popoldne Mišo Trifunovića, Krsto Miletića in dr. Vaso Jovanovića. Ni še znano, kdaj bo Pašić saniral razmere v svojem klubu. Aca Stanojević se je do sinoči mudil v Beogradu, da povsem uredi to vprašanje in najde način, kako bi se vzpostavila v radikalnem klubu solidarnost, ki bi nudila zadostno jamstvo za nadaljnje izvajanje radikalne politike. Precejšnjo vlogo igra pri tem dr. Laza Marković in izgleda, da bo on glavni posredovalec za to, da se doseže popolna edinstvenost v stališčih med Nikolo Pašićem in Ljubo Jovanovićem. V radikalnem klubu se na podlagi vesti, ki se čujejo o tezi, da se mora dati Ljubi Jovanoviću v radikalni stranki oni položaj, ki ga po svojem delovanju in po svoji sposobnosti zasluži, kaže velika naklonjenost za tako rešitev, ki bi Ljubo Jovanovića docela približala Pašiću. Veliko razpoloženje se pojavlja tudi za to, da se o priliki prve rekonstrukcije vlade sprejme v kabinet Ljuba Jovanović, ki naj bi prevzel zelo važen resort. Mnogi so celo za to, da se mu odstopi ministrstvo zunanjih poslov. — Vzporedno s tem je potrebno, da se reši tudi vprašanje predsedništva v radikalnem klubu. Pri radikalih se pojavlja težnja, da se namesto Ljube Živkovića postavi na čelo radikalnega kluba druga oseba, ki bi mogla uspešno opravljati klubske posle.

AKCIJA OPOZICIJE.

V opozicijonalnih vrstah delajo na to, da bi situacija krenila v korist opozicijonalnega mišljenja in da bi se v državi ustvarila boljša atmosfera, kakor je sedanja. Opozicija smatra, da so vsi naši notranji problemi ne samo politične, ampak tudi ekonomske narave. Te razmere in pa krenanje Nj. Vel. kralja, ki se ima v kratkem izvršiti, zahtevajo neodložljivo, da se sedanja parlamentarna situacija tako zboljša, da se vlada razširi tudi s strankami, ki so se prej zavzemale za delo sporazuma, a sedaj niso zastopane v vladi. Aca Stanojević je sinoči odpotoval v Knjaževac.

Radićev shod v Vukovaru.

Zagreb, 2. januarja. Na včerajšnji skupščini HSS v Vukovaru, ki se je je udeležilo veliko število organizacij HSS in mnogo ljudstva, je govoril tudi gosp. Štefan Radić, ki je dospel tja ob 9. uri dopoldne. Na kolodvoru ga je ljudstvo sprejelo in pospremilo v mesto, kjer je bil postavljen slavolok. Na ulicah je bil Radić povsod burno pozdravljen. Radić si je ogledal »Hrvatski dom« in mesto. Ko se je vrnil, je v narodnem domu sprejemal službene deputacije. Ob 11. dopoldne se je pričela skupščina. Računa se, da je bilo na skupščini prisotnih okrog dva in pol tisoča ljudi. G. Radić je govoril najprej o Donavi in o morju ter je poudaril, da naša donavska obala ni razvita. Če bi bila vsa Sava od Beograda do Ljubljane regulirana, bi bile naše razmere vse drugačne. — Dalje pravi g. Radić: Dosedaj naš narod ni sodeloval pri državnih poslih, medtem ko je čaršija rezala kupone in se ni razumela na državne posle. Danes pa se narod zbira v organizacijah HSS, kakor se srbski narod združuje v radikalni stranki. Seljaki morajo postati v občinah gospodarji, v srezu, v okrožju in v parlamentu pa naj bodo kontrolorji. — Radić govori dalje o varčevanju in o potrebi redukcije ministrstev in o ukinjenju nepotrebnih mest državnih podtajnikov in nekaterih višjih uradnikov. — Treba je, da se spoznamo z veliko rusko literaturo, ki obsega toliko neizčrpnega bogastva. Vsi moramo znati rusko. Donava ne teče v Črno morje, temveč v Rusijo, in ona nas veže ž njo. Tu na jugu se moramo vsi zbrati ter morajo tudi Bolgari priti v veliko slovansko zajednico. — V narodnem življenju se mora uveljaviti velika linija narodnega sporazuma in narodno-gospodarske politike. Vedeti moramo, da nimamo več neprijateljev. V Podonavju morajo složno gospodariti bratje Srb, Hrvat in Slovenec. — Po končanem govoru je Radić še sprejemal deputacije organizacij, na kar je sledil banket. — Ob 3. popoldne je Radić odpotoval v Šid, od tam pa je odšel v Zagreb.

DR. KOROŠEC V BEOGRADU.

Beograd, 2. januarja. Včeraj je dopotoval v Beograd dr. Korošec. Namen njegovega prihoda je, da se informira o političnem položaju in da bi potem mogel zavzeti svoje stališče glede nadaljnjega dela finančnega odbora in glede delovanja narodne skupščine, ki se sestane proti koncu tega meseca. Dr. Korošec ostane v Beogradu nekoliko dni in bo prišel v stik ne samo s parlamentarnimi, ampak tudi z drugimi političnimi krogi.

Potres.

Zagreb, 2. januarja. Sinoči ob 7.07 se je čutil v Zagrebu močan potresni sunek, ki je trajal nekaj sekund. Ker so bile v tem času zagrebške cerkve polne ljudi, je nastala med njimi panika. Mnogo jih je bežalo iz cerkve, ker so v prvem hipu mislili, da bo potres imel hujše posledice. Ljudstvo pa se je hitro pomirilo in šlo nazaj v cerkve. V mestu ni napravil potres nikake večje škode. S Sušaka javljajo, da je bil tam jak potres, ki je trajal 7 sekund. Na Reki so se na nekaterih hišah porušili stropi in je s streh padala opeka. Tudi nekaj dimnikov se je porušilo. V kinematografu je med predstavo zavladala panika in je bilo pri tej priliki več ljudi lahko poškodovanih. Z Bakra tudi javljajo, da je bil tam močnejši potres. Škode ni bilo. Iz Trsta poročajo, da se je čutil tam močan potres, ki je trajal nekaj sekund. Med prebivalstvom se je pojavilo prilično razburjenje. Potres se je ponovil štiri minute kasneje zopet z isto jakostjo. Od geofizičnega instituta je došlo poročilo, da še ni ugotovljen epicenter in smer potresa, a izgleda, da je v primorskih krajih in da so imeli sunki v svojem bližjem področju težje posledice. V Zagrebu so se takoj po potresu širile alarmantne vesti o katastrofi v Primorju in v severni Italiji. Kakor pa se je pozneje izkazalo, ni imel potres nikjer težkih posledic. Kakor izgleda, je bila smer potresa jugozapadno-severovzhodna.

RUMUNSKI PRESTOLONASLEDNIK SE ODPOVEDAL PRESTOLU.

Bukarešta, 2. januarja. Službeno se javlja: Prestolonaslednik Karol je v pismu, naslovljenem na kralja, izrekel svojo odločitev, da se odpoveduje prestolonasledstvu in vsem pravicam, ki izvirajo iz tega svojstva. Kralj je sprejel odpoved in je to priobčil kronskemu svetu, ki se je vršil v dvorcu Pelešu. Izjavil je, da bo svojega vnuka princa Mihaela proglasil za prestolonaslednika. V ministrstvu zunanjih poslov se doznava, da se prestolonaslednik Karol ni odrekel prestolu iz političnih, temveč iz čisto rodbinskih razlogov.

ITALIJANSKO-ANGLEŠKI PAKT PRIJATELJSTVA.

London, 2. januarja. »Evening-News« prinaša vest, da je bil na sestanku med Chamberlainom in Mussolinijem v Rapallu položen temelj za širše italijansko-angleško delovanje. V kratkem se imajo baje v Londonu začeti pogajanja za sklenitev italijansko-angleškega pakta prijateljstva. Ko se bo finančni minister Volpi mudil v Londonu zaradi ureditve vojnih dolgov, se bo razpravljalo tudi o nekaterih važnejših diplomatskih vprašanjih.

PAVLE RADIĆ PRI PAŠIĆU.

Beograd, 2. januarja. Politično življenje je v glavnem v zatišju. Ministrski predsednik Pašić je včeraj okoli poldneva sprejel tudi ministra za agrarno reformo Pavla Radića in ostal ž njim eno uro v razgovoru. Poset Pavla Radića je imel značaj poročanja o resornih vprašanjih zlasti v zvezi s potrebo redukcije kredita v ministrstvu za agrarno reformo.

NEVERJETNA INTERPELACIJA SDS.

Beograd, 2. januarja. Narodni poslanci samostojne demokratske stranke nameravajo vložiti interpelacijo zaradi izjave Štefana Radića o pobratimstvu z Bolgari.

Zakaj je bil premagan Napoleon?

Padec trdnjave Soissons.

Po bitki pri Lipskem je bil položaj Napoleona sledeč: Pod orožjem ima 60.000 do 70.000 premaganih, do skrajnosti iznemoglih mož, večinoma še sami otroci. Njim nasproti je 300.000 utrjenih in zmagovitih vojakov. Generali Napoleona se umikajo v neredu v notranjost Francije. Kjer je nevarnost največja, tja pohiti Napoleon, pomiri čete, jih zažene proti sovražnim vpadom in zmaguje pri Briennu in La Rothieu-u kljub razmerju 1:4 in celo 1:5. Ker pa ne more tako nadmočnih množic napasti, čaka ko na preži ležeča zver na ugoden trenutek, na kakršnokoli napako sovražnika, katero bo sovražnik po njegovem prepričanju tudi storil.

Napaka se tudi zgodi: Blücher in Schwarzenberg prodirata ločeno. Takoj se vrže Napoleon na Blücherja, ga bije štiri dni zaporedoma, nato napade Schwarzenberga, ga vrže v beg, odkloni mirovno ponudbo, ker se noče priznati Franciji naravnih mej in že je zopet za Blücherom, da ga popolnoma potolče.

Tedaj se hipoma vse izpremeni: Mala trdnjava Soissons, ki preprečuje združitev Blüchera in Schwarzenberga, se uda ravno v odločilnem trenutku.

»Poraz je bil,« pravi Thiers, »Blücheru tako gotov, kakor je sploh kakšna stvar v vojni gotova. Prvič v tej vojni ni bila samo strategična premoč, temveč tudi številčna na strani Napoleona... Kaj je torej moglo razmere in usodo ovreči? **Slaboten** mož, ki se je pustil, ne da bi bil izdajalec, bojazljivec ali slab oficir, preplašiti od grozenj sovražnika.«

Čitajte najboljši moderni opis vsega dogodka v delu Henrija Houssaye-a »1814«.

»Trdnjavo Soissons so vedno smatrali kot strategično točko izredne važnosti. Toda pred letom 1814 ni nihče na to mislil, jo pripraviti za obrambo. Kdo je tedaj mislil na vpad v Francijo. Utrdbe trdnjave so že deloma razpadle. Pričeli so jih popravljati in za poveljnika trdnjave je bil imenovan general Moreau — ne v sorodu s slavnim. Garnizija je obstojala iz peščice ljudi: 700 Poljakov, pogumnih in izkušenih vojakov, obupno odločnih, ker so vedeli, da je stvar njih domovine propadla, toda kljub vsemu Napoleonu neomajno zvesti. Dalje: 140 artiljeristov stare garde in 80 mož kavalerije. Trdnjava je imela v vsem 20 lahkih kanonov.

V vsem torej 900—1000 mož. Pred trdnjavo pa je stalo 50.000 mož. Rusi pod Winzingenrodem, Prusi pod Blücherom, artiljerija 40 težkih kanonov. Obstreljevanje trdnjave se je pričelo dne 2. marca ob 11. dopoldne in ob 12. so bile razbite vse lafete in večina kanonov za boj neuporabnih.

Med tem sta slišala oba aliirana generala stalno kanonado v smeri od Ourg in postala sta nemirna. Po dvanajsturni kanonadi še ni bil nikjer razbit predor v trdnjavski zid. Potrebnih bi bilo zato še 12, mogoče celo še 36 ur, teh pa ni bilo na razpolago. Samo en dnevni marš so bili pred Napoleonom, ki jima je sledil za petami.

Blücher je poslal parlamentarca, stotnika Mertensa. Ko je Moreau izvedel, da gre za bedajo trdnjave, je prekinil vsako pogajanja, mesto pa, da bi stotnika kratkomalo zapodil, je odgovoril, da se ne more spustiti v nobena pogajanja z oficirjem, ki nima s seboj nobenega pismenega polnomočja. Uro kasneje je bil Mertens zopet v trdnjavi, sedaj s polnomočjem. Energičen oficir parlamentarca drugič sploh ne bi bil sprejel, zakaj stanje trdnjave ni bilo obupno. Moreau ne bi moral uporabiti moč in izboljšati pretrpelo škodo.

Moreau se je v raznih prilikah izkazal hraber. Brez dokazane hrabrosti ni pod Napoleonom nihče postal general. Toda njegov duh ni bil junaški. Kakor večina generalov, tako je najbrže tudi on smatral cesarjevo stvar za izgubljeno. Ni se hotel po nepotrebnem žrtvovati.

Tako se je pričel Moreau pogajati in privolil je v kapitulacijo pod pogojem, da ne bo mesto oplenjeno in opustošeno ter da more oditi posadka z orožjem in trenom. Sovražnik je ta pogoj sprejel.

Polnoč je odbila. Stalno prihajanje in odhajanje parlamentarcev, ustavitev ognja, strašna tišina, ki je bila podobna molku v sobi, kjer leži umirajoči, je začela čete vznemirjati. Ali naj polože orožje, ko so se tako slavno branili? Nezaupanje je raslo. Godrnanje je šlo po četah in se mešalo z nezadovoljstvom prebivalstva. Besede »**strahopetec**«, »izdajalec« so padale na naslov Moreau-a.

Bilo je ob treh zjutraj. Nenadoma se začuje besneča kanonada od strani Ourga. Vsi planejo pokonci, ko jo začujejo. Nato slede, kakor da bi eksplodirala upanje in jeza, kriki: To so kanoni cesarja! Cesar prihaja! »C'est le canon de l'empereur!« Ta *klic*, ki je bil vso vojno signal, ki je vedno dvignil pogum čet in ki je navdal sovražnika s strahom!

Komaj je bil dokument podpisan, ko se je slišala kanonada jasno, čisto blizu. Moreau je prebledel, prijel Löwensterna za ramo in dejal: »Vi ste me osleparili! Ogenj prihaja bližje, Blücher je, ki beži! Brez moje kapitulacije bi vrgel cesar Blüchera v Aisno! Dal me bo ustreliti! Izgubljen sem!«

Toda Napoleon ga je pomilostil. Dokazano pa je, da bi se drugi dan obleganje moralo nehati, če ne bi bilo kapitulacije.«

Na ta opis obleganja trdnjave Soissons priključuje George Brandes sledeč komentar:

Ne poznam bolj poučne, bolj globokozmiselne zgodovine, kakor je ona o obleganju trdnjave Soissons. Ne poznam tudi nobene bolj moralične zgodbe.

Naj se mi ne ugovarja, da bi Napoleon, četudi bi leta 1814 zbil Ruse, Pruse in Avstrijce, pozneje vsled razmer najbrže vseeno propadel. Na vsak način je mogoče, da bi se obdržal. Bil je sedaj drug človek, ko tedaj, ko se je dal voditi samo od sebičnih in slavohlepnih trabantov. Vse veliko je bilo v njem sedaj razvito, kakor še nikdar preje.

Bodočnost Evrope visi na tej niti. In na ta način je bila ta nit prerezana. Ne iz figarstva, izdajništva, ne iz grobe revščine značaja, proti kateri so vsi boljši ljudje na straži, temveč edinole **iz lojalne povprečnosti.**

Tu je Rhodus; tu treba plesati. Tu je točka, kjer je odločitev...

*

Mi pa bi dejali: Vsa naša slovenska politična zgodovina je cela vrsta kapitulacij, sličnih soasonski. Ko je treba še nekaj malega storiti za zmago, ko je treba le še nekaj malega vzdržati, pa se ubije zmaga v nizki povprečnosti.

Politične stranke ko posamezniki — vsi so veliki v tem grehu, zato pa je naša politika tako majhna, zato imamo dosledno le politiko kapitulacij.

Toda trdnjave je treba držati do zadnjega in niti na porušenih zidovih trdnjav ne umirajo norci — temveč junaki. Tudi v politiki gre brez teh!

Vatikan in Jugoslavija.

Pariška revija »L'Europe« objavlja sledeči dokument, ki ga posnemamo po »Arbeiter Zeitung«. Dokument je tako zgovoren, da ne rabi niti uvoda in niti komentarja, kar bo cenjeni bralec gotovo potrdil. Dokument se glasi:

Cesarsko in kralj. poslaništvo pri Sv. Stolici.
Rim, dne 29. julija 1914.

Z. 33-P.
Predmet: Dozdevna intervencija papeža v konfliktu s Srbijo.

Njegovi ekscelenci gospodu ministru cesarske in kraljeve hiše g. grofu **Berchtoldu.**

V dobi skrajne politične napetosti, kakor v sedanji, dela človeška fantazija s podvojenim poudarkom in prekorači, ne da bi na to mislila, meje pametne sodbe.

Tako se je pojavila *v* zadnjih dneh opetovano vest, da je **tudi papež interveniral v konfliktu s Srbijo** in da se je obrnil na Njegovo Apostolsko Veličanstvo s prošnjo, da se **krščanskim narodom prihranijo grozote vojne.**

Neki v »Italiji« objavljen članek gre v svoji naivnosti celo tako daleč, da govori celo o direktni zvezi med srbskim konkordatom in ultimativni noti avstro-ogrske vlade in da zagotavlja, da ima nota ta namen v drugi obliki pridobiti monarhiji to, kar da je izgubila s sklenjenim dogovorom med Srbijo in sv. Stolico. **Torej revanža za konkordat.**

Iz te absurdne premise sledi čisto naravno ravno tako logičen ko **napačen zaključek o nekaki intervenciji papeža.**

Z ozirom na te časopisne kombinacije ni brez interesa poznati pravo mišljenje kurije.

Tekom obiska, ki sem ga naredil pred dvema dnevoma kardinalu državnemu tajniku, je ta naravno zasukal pogovor na velike probleme in vprašanja, ki trenotno interesirajo Evropo. **Toda v opombah Njegove eminence je bilo nemogoče zaslediti kaj posebnega duha popustljivosti in sprav**ljivosti. Čeprav je označil Srbiji odposlano noto kot skrajno ostro, jo je vseeno **odobraval in obenem indirektno izrazil upanje, da bo šla monarhija do konca.** Gotovo, je mislil kardinal, da je škoda, da ni bila Srbija že preje pritisnjena, ker tedaj bi se moglo to zgoditi, ne da bi se, ko danes, otvarjale nepreglende možnosti. **Ta izjava tudi odgovarja mišljenju papeža, ker tekom zadnjega leta je Njegova Svetost opetovano izrazila svoje obžalovanje, da je Avstrija opustila kaznovanje svojega nevarnega soseda ob Donavi.**

Mogli bi se vprašati, iz katerih vzrokov je katoliška cerkev tako bojevita v dobi, ko jo vodi voditelj, ki je pravi svetnik in prežet od resnično apostolskih idej. **Odgovor je zelo enostaven.** Papež in kurija vidita v Srbiji smrtonosno zlo, ki je polagoma prodrlo do mozga monarhije in ki bi jo končno moralo razkrojiti. Kljub vsem poskusom, ki so bili v zadnjih desetletjih od kurije storjeni, je in ostane Avstro-Ogrska katoliška država par excellence, najmočnejša trdnjava vere, ki je v današnji dobi ostala cerkvi Kristusa. Padec te trdnjave bi pomenil za cerkev izgubo najmočnejšega oporišča: **ona bi videla, da je v svojem boju s pravoslavjem izgubila svojega najmočnejšega branilca.**

Kakor je torej za Avstro-Ogrsko neposredna nujnost lastne samoobrambe, da izloči iz svojega organizma — in če ne gre drugače, tedaj s silo — razkrajajoče zlo, tako je tudi za katoliško cerkev indirektna nujnost storiti ali odobravati vse, kar more služiti temu cilju.

S tega stališča je zelo lahko zgraditi med apostolskimi čustvi in vojnim duhom most.

C. kr. odpravnik poslov: **Palffy.**

Novi koroški „bauernšrek".

Od meje.

Rekapitulacija ob koncu leta.

Par let pred svetovno vojno je strašila v Labudski dolini na Koroškem na pogorju Golica neznana zver. Trgala je kmetom ovce in ker dolgo niso prav vedeli, kakšna zver je to, so jo jeli imenovati »Bauernschreck, t. jč »kmečki strah«. Slednjič so napravili na »bauernšreka« velik lov, ustrelili so starega volka, ki je še zdaj vsem na ogled v mestni hiši v Vošpergu.

Letošnjo jesen je strašil po Koroškem nov »bauernšrek«. Kar naenkrat se je v pozni jeseni raznesla novica, da zopet pridejo Jugoslovani na Koroško. In novica je rastla in postajala vedno strašnejša in nihče ni prav vedel, od kod se pravzaprav širi »strašna« vest. Le ljudstvo je postajalo vedno bolj razburjeno in nekateri so faktično začeli že svoje reči spravljati skupaj, da bi kar hitro bežali, če zopet pridejo Jugoslovani in sicer Orjuna, kakor se je razglasilo 1. decembra.

Danes je splošno prepričanje, da so vest o novem »kmečkem strahu« tendencijozno razširili med ljudstvom koroški Vsenemci. Kajti nihče ne verjame, da se ni Orjune resno bojijo. Dobro vedo, da je to privatna organizacija in da ji lahko vsak čas nasproti postavijo še številnejši in še boljše oboroženi »Heimatsschutz«. Vedo tudi, da jim pride v slučaju resne nevarnosti takoj na pomoč vsa »Reichswehr« (državno vojaštvo).

Čemu so si dorej izmislili nov »bauernšrek«?

Imeli so svoje dobro premišljene namene.

Najprej so hoteli razburiti koroško prebivalstvo in ga podkuriti z novim sovraštvom proti Slovencem in Jugoslovanom. Ko je bilo ljudstvo že dovolj razburjeno, so jeli sklicevati shode, na katerih je kar bliskalo in grmelo srditosti in groženj proti Jugoslovanom. Dne 22. novembra so priredili v Celovcu javen shod, kjer so sklenili, da se mora prepovedati dohajanje vseh slovenskih ljubljanskih listov; da se morajo strogo nadzirati vsi hujskači, ki prihajajo iz SHS; slovesno so izjavili, da so za nedeljeno Koroško pripravljeni žrtvovati imetje in življenje.

Na 3. december so sklicali izredni občni zbor Heimatsbunda in zbobnali skupaj zaupnike iz cele dežele.

Po vseh listih, domačih in inozemskih, so jeli poročati o Koroški in o koroških razmerah. In dunajski listi so poročali, da izhaja »Koroški Slovenec« v več stotisoč izvodih in širi iredento na Koroškem. Pisali so, da če bi v Jugoslaviji izhajal podoben list, bi ga SHS-vlada že davno zatrla. Drugače hočejo kar utajiti koroške Slovence, zdaj pa so pisali, kakor da jih je par milijonov. Poročali so, koliko morajo trpeti Nemci od Slovencev na Koroškem. Kdor noče klicati »Živio Srbija!«, da je tepen. Tepen tudi, kdor se priznava k Avstriji.

Kakšne gorostasne laži! Da bi jih »s cokljo otipal«, pravijo koroški Slovenci.

Valerij Brjusov.

Njena odločitev

Mari je prišla k meni vsa razdvojena in razburjena. Kdaj pač ona ni bila razdvojena in razburjena?

— Moj stari prijatelj ste — je dejala — navajena sem zateči se k vam kot k orakelju v vseh onih slučajih, kadar sama ne vem, kaj naj storim in kako naj se odločim. Svetujte mi, toda svetujte mi modro, ker sedaj gre za moje življenje, in ne samo za moje.

— Bojim se, sem omenil, — da bi celo kralj Salomon, ki je napisal Visoko pesem, izgubil vso svojo slavo, če bi mu že vnaprej naložili dolžnost, da mora govoriti samo čisto modrost. Pri tem me pa tolaži dejstvo, da Vam gre vedno kadarkoli se Vam kaj pripeti, za življenje. —

— Nekdo me ljubi, blazno ljubi — je rekla Mari.

— Ampak Vas vedno kdo blazno ljubi — sem odgovoril jaz, še vedno v šali. — Mislim, da ste prišli k meni že najmanj dvajsetkrat in vedno ste mi zaupali podobno skrivnost. —.

Mari se vztrajno ni zmenila za moje porogljive besede in je nadaljevala strastno:

— Ah, sedaj je stvar popolnoma drugačna kakor druge krate. Končno sem naletela na ono resnično ljubezen, ki sem jo iskala vse svoje življenje. Ljubezen, ki napolnjuje dušo človeka popolnoma in uniči v njej vse ostale občutke in želje, kar popisujejo v stihih in romanih, doživljam jaz sedaj v resnici. Oni, ki me ljubi, pozna samo eno srečo: biti pri meni in izvrševati mojo voljo. Ljubi me tako, da skoraj blazni. Če bi mu rekla: umri, — se Vam ustreli v petih minutah. In če bi mu rekla: pojdi proč od mene in ne vrni se nikdar več — bi storil isto!

Ko je končala svoj vznešeni govor, sem jo vprašal:

— Kdo je vendar ta dični norček, ki hoče v naših časih oživiti običaje iz Petrarkove dobe?

Po kratkem obotavljanju je rekla Mari:

— To je Vaš nečak Vladimir. —

Pravilo stoikov: ne čudi se ničemur, nil admirari mi je sicer všeč; toda skoraj bi ga bil prekršil, ko sem čul Marino priznanje. Spomnil sem se na tiho, skromno obličje svojega nečaka, molčečega, skoraj plahega mladeniča; nikakor si ga nisem mogel predstavljati v ulogi zaljubljenega Orlanda.

Premislil sem torej nekoliko in dejal:

— Morda mislite, Mari, da bom skušal Vladimirja odtegniti Vašim čarom in da bom gviral poseg Vašega romana? Čeprav sem starec, pahvala Bogu nisem Tartuffe in veseli me, če vidim, da se mladi ljudje bavijo s tem, s čemer naj bi se po vseh pravilih ukvarjali: z ljubeznijo. Vladimirja le zavidam, Vam pa se ni treba prav nič kesati.

Mari je jela krilih z rokami. To je bila njena navada; toda kadar je to delala na odru, so trdili vsi, da bra nenaravno.

— Nisem prišla zato k Vam, je dejala, — ker je Vladimir Vaš sorodnik, marveč zato, ker potrebujem prijateljskega nasveta. Pomislite, da ima Vladimir dvajset let, jaz pa — sem mnogo starejša. Sem njegova prva resnična ljubezen in plakam. In kaj mu morem dati jaz za vse to? Baš ste dejali, smehljaje, da sem Vam prišla že najmanj dvajsetkrat povedat ime svojega novega ljubimca. Različni ljudje so prihajali k meni, izrabljajoč okoliščino, da sem igralka, govorili so mi banalne besede o ljubezni, jaz pa sem jim verjela z naivnostjo mladega dekleta in se jim udajala z vso strastjo svoje duše. Brez pomisleka sem razmetavala vse zaklade svojih občutkov, kolikor sem jih sploh imela. Kadar sem izvedela, da so me zopet prevarili, sem ihtela kot blazna in divjala v obupu; pa je prišel zopet drugi in vedno sem domnevala, da je baš ta tisti, ki čakam nanj. Napela sem zadnje moči in iz ubogih ostankov sem ustvarila novo dušo in jo vrgla zopet v neusmiljene roke... In tako sedaj, ko je v resnici prišel človek, ki mi je prinesel ljubezen — resnično edino, ono, o kateri sem vedno sanjala — nimam ničesar več, kar bi mu mogla dati. Beračica sem, nimam ničesar, nimam besed, da bi odgovarjala na njegovo priznanje, nimam ustnic, da bi sprejela njegov poljub, nimam rok, da bi ga zadržala.

Skušal sem jo pomiriti.

— Draga moja, sem ji dejal. — Vi se motite; duše ni mogoče izčrpati; to je vodnjak brez dna. Odgovorite si le določno na vprašanje, ali ga ljubite in če ga ljubite, potem se ne bojte, da boste beračica. Ljubezen je kakor neizmenljivi cekin v pravljici. Škoda, da ne znate matematike, kajti potem bi vam primerjal ljubezen z neskončnostjo: naj jo še tako drobimo, vsak del je enak celoti.

Moja tolažba ni dosti zalegla; Mari se mi je spovedovala dalje in v njenem glasu je zvenelo toliko gorja, da se mi je v resnici zasmilila:

— Moje telo in moja duša ste na smrt utrujena. Občutkov nimam več, komaj še nejasen spomin nanje. Ali ga ljubim? Ne vem. Hotela bi ga ljubiti, ker sem čakala nanj dolga leta. Toda morda ga niti ne morem več ljubiti. Vladimir mi neizmerno ugaja — vsled svoje ljubezni, svoje strastnosti: obožujem, molim ga. Toda vedno se mi zdi, kakor bi gledala nanj iz nekega drugega življenja, kakor bi bila že davno umrla. —

Da bi jo spravil na druge misli, sem jo vprašal:

— Želeli ste, naj vam svetujem; kaj naj vam svetujem?

Mari je takoj zopet oživela in je jela govoriti strastno:

— Da, da! Hočem, da mi svetujete! Povedati mi morate, kako naj ravnam. On mi je priznal, da me ljubi, jaz mu pa nisem odgovorila ničesar. Mučim ga s svojim molkom, ravnam z njim kakor preračunljiva zapeljivka. Največja sreča zame bi bila, če bi se mu mogla vreči v objem, pri tem pa mu komaj dovolim, da sme poljubiti moje prste. Prej ali slej pa bom morala izgovoriti svoj odločilni »da« ali »ne«. — Svetujte mi, kaj naj mu odgovorim. Kako naj mu rečem »ne«, če to ne bi bila resnica, če bi si s tem uničila najlepše, kar mi je dalo življenje. In kako naj mu rečem »ne«, ko vem, da pojde potem in si požene krogljo v glavo... Tako mi je prisegel, in vem, da to niso bile običajne besede zaljubljenca, temveč trden in neomajen sklep! O ti moj Bog, in kako naj mu rečem »da«? Saj on pričakuje, da mu ta »da« prinese največje blaženstvo sveta. Mesto tega pa dobi mojo poteptano dušo in moje utrujeno telo! Niti ene kretnje ne najdem več, ki ne bi bila ponavljanje prejšnjih. Niti ene besede, ki ne bi bila naučena! Niti ene ljubeznivosti, ki je ne bi bila že dala drugim! In ko spozna, da se je varal v vseh svojih nadah, ko spozna, kdo sem jaz, ki jo smatra za ždčalno bitje — si gotovo požene krogljo v glavo! Kaj naj torej storim: ali naj ga ubijem z lažjo, ne da bi okusila njegovo ljubezen? Ali pa naj sprejmem njegovo ljubezen in ga ubijem z resnico? Ali naj prevaram njega in sebe, pa ostanem zanj krasna? Ali pa naj se ponižam pred njim, padem v njegovih očeh, toda ostanem napram njemu iskrena in mu povem vse, kar mi teži dušo?

— Mari, sem ugovarjal, začeli ste govoriti kakor dramatična junakinja. Prav imate, da ne pišete gledaliških iger; dosegli bi sicer velik uspeh, toda samo na galeriji. Vse te antiteze so sicer sijajne, a resnične občutke izražamo na priprostejši način. Če vas čujem govoriti tako tegobno in bohotno, si moram misliti, da mojega Volodje sploh ne ljubite.

Te zadnje besede sem izgovoril v nesrečnem hipu. Mari je zakrilila in vzkliknila histerično:

— Kaj? Jaz da ne ljubim Vladimirja? Vi mi pravite, da ga ne ljubim! Potem pač ne razumete ženske duše! Neumna sem bila, da sem sploh prišla k vam! Vi ne nosite srca, ampak računski stroj v svojih prsih!

Ni mogla več zadržati solza in z naslonjača, na katerem je sedela, je zdrknila na preprogo: v obupnih hipih je vedno padala na zemljo. Začela je plakati, smejati se ter se zvijati ob mojih nogah; kmalu sem se pre-

Zbirajte nove naročnike.

In 4. decembra je imel koroški Vsenemec dr. Dinghofer v dunajski zbornici govor in pravil o izmišljenem zatiranju koroških Slovencev. Koroški Slovenci da so na Koroškem popolnoma enakopravni (izpustil je, da samo pri plačevanju davkov), da »Koroški Slovenec« kali mir na Koroškem, da je Koroška v nevarnosti in da vsled jugoslovanskih hujskarij lahko nastane evropska vojska. Vpraševal je zunanjega ministra, kaj misli vočigled vsemu temu ukreniti.

Tukaj je treba napraviti malo pripombo. Koroškim Vsenemcem velja kot dejstvo, da na Koroškem ne trpe Slovenci nikakega zatiranja in da so z Nemci povsem enakopravni. Zdaj so izvolili v koroškem deželnem zboru dve komisiji, ki naj preiskujeta, v koliko so pritožbe koroških Slovencev upravičene. Vprašati pa morata tudi nemčurje, če se imajo kaj pritožiti! — Že naprej sé lahko reče, da koroški Slovenci od teh komisij nimajo ničesar pričakovati. Najmanj, da se jim bo kaj zboljšalo na polju šolstva. Ni namreč pričakovati, da bi dobili v šolstvu koroški Slovenci iste pravice, ki jih imajo Nemci v Jugoslaviji.

Kaj so dosegli koroški Nemci s svojim novim »bauernšrekom«? Naj prej so, kot že rečeno, napolnili koroško prebivalstvo z novim »bauernšrekom«? Najprej so, kot že nov. Dalje so pritisnili na dunajsko vlado, da je intervenirala v Beogradu. Radi bi tudi, da bi zvezna vlada jela šikanirati »Koroškega Slovenca«. In slednjič, hoteli so tudi v Italijanih podnetiti ljubosumje do SHS.

Novi »bauernšrek« je bil torej po Vsenemcih premišljeno vprizorjen manever.

Politične vesti.

= **»Delavska politika« je včeraj izšla.** Da rabijo delavci svoj dnevnik, je brez dvoma. Toda enako jasno, da bo ta dnevnik uspeval le, če bo izhajal izključno iz delavskih vrst, ne pa iz krogov nekaterih delavskih voditeljev. Nerazumljivo nam je, da ni bilo mogoče doseči sporazuma tudi z »Naprejem«, ker postanek delavskega dnevnika bi pač moral biti združen z likvidacijo vseh drugih delavskih listov. — Prva številka »Delavske politike« je pisana v mirnem tonu in le sem pa tam udari na plan kaka ostrejša beseda. Pogrešamo pa, da ni »Delavska politika« priobčila svojega programa, ki bi bil zlasti potreben, ker skuša dopovedati, da bo glasilo za socialistične desničarje in levičarje. Kje bo tista srednja linija, ki bo to omogočala, bi morala »Delavska politika« pač povedati. — Določnejše sodbe o »Delavski politiki« po prvi številki seveda ni mogoče izreči, zlasti z ozirom na pomanjkanje programatičnih članov. — Glavni in odgovorni urednik »Delavske politike« je g. Golouh. Toliko o »Delavski politiki« za danes.

= **Komentarji italijanskih listov k sestanku Musselinija s Chamberlainom v Rapallu.** Fašistovska »**Tribuna**« piše: Iz razgovorov na sestanku je razvidno, da predstavlja Italija med velesilami ono silo, ki je najbolj poklicana **paziti** na Balkan in jamčiti, da ne pride tu do kakih pretresljajev. Ta izjava se v fašistovskih krogih komentira tako, da je prišlo do razdelitve operacijskega polja za slučaj komplikacij. — Klerikalno-fašistovski »**Corriere d' Italia**« piše: »Italija, ki gleda na Sredozemsko morje, ni več Italija iz časov Lozanske pogodbe. Mustafa Kemal ne bo stavil na kocko svojega prestiža kot narodni junak za projekt, pri katerem ne odločuje več slabotna Grška. Italija se zaveda svojega stališča kot velesila in je odločena nastopiti tam, kjer zahtevajo to njeni interesi.« — Dalje pravi list: »V Rapallu se tudi ni pozabilo skupno priznati, da je s stališča realne italijanske zunanje politike Zveza narodov postavljena pred odločilni eksperiment. Njena usoda ne odvisi več samo od Rena. Sredozemsko morje že igra tudi svojo vlogo in jutri morajo to biti tudi meje Italije.« — V »Tribuni« se dalje naznanja, da je prišlo do sestanka na inicijativo Chamberlaina in da je bil na sestanku dosežen sporazum tudi glede vzhodnega vprašanja. Anglija presoja položaj na vzhodu mirno, toda odločno. Rusko-turškega dogovora ni precenjevati. Italijanski listi tudi mnogo razpravljajo o protikoncesijah, ki jih je ponudila Anglija Italiji za sporazum v sredozemski politiki. Splošno se sodi, da se te tičejo odplačevanja italijanskih dolgov Angliji.

= **Bogata Amerika.** Trgovinski državni tajnik Hoover je objavil pregled ameriškega gospodarstva. Uvodoma povdarja, da sta lanska produkcija in konsum pobila vse dosedanje rekorde. Ameriško ljudstvo živi najboljše na svetu. Brezposelnost je neznatna. Prihranki naroda, ki znašajo 30 milijonov dolarjev, so najvišji, kar jih pozna zgodovina. Obilnost razpoložljivega kapitala je povzročila veliko ponudbo denarja za nizke obresti. To je omogočilo visoke mezde in večjo produkcijo. Nekatere faze sedanjega razvoja je treba presojati z največjo previdnostjo. Tako predvsem trajno gospodarsko nesigurnost v nekaterih evropskih državah. Izvoz blaga in kapitala Amerike je v zadnjih 12 letih dosegel največjo številko. Vsi evropski narodi se nahajajo na potu gospodarske konsolidacije. Gospodarsko stanje francoskega ljudstva je odlično. Prebivalstvo Francije pa da noče urediti državnih dolgov. Nemčija in Anglija trpita še od brezposelnosti. Tudi Rusija se gospodarsko obnavlja in sicer v istem razmerju, kakor ugaša komunizem. Končno je izjavil Hoover, da se je ameriški izvoz povečal za 7 odstotkov, uvoz pa za 17. V Evropo je posodila Amerika lani 1 milijardo dolarjev in od tega je šlo 90 odstotkov v države s stabilizirano valuto.

= **Konec Abdelkrimove slave.** V francoskem parlamentu je odgovarjal Briand na interpelacijo komunista Cachina glede mirovne ponudbe, ki jo je stavil v imenu Abdelkrima Gordon Canning. Briand je v daljšem govoru izjavil, da je bila Francija v Maroku nenadoma napadena, da brani samo svoje pravice in da nima nobenih imperialističnih namenov. Svoje mirovne pogoje je sporočila Abdelkrimu že julija meseca in sedaj sklepa mirovne pogoje s posameznimi plemeni, ki so večinoma že odpadli od Abdelkrima. Ta danes sploh nima več pravice govoriti v imenu Rifa. Na razpolago ima sedaj Abdelkrim kvečjemu 10.000 vojakov, katere mu organizirajo tujci. Terorizira plemena, da ga popolnoma ne zapuste. Kar se tiče Canninga, se Francija ž njim ne more pogajati, ker nima on nobenega mandata, da bi zastopal Rif. Je samo v službi tujih ljudi, ki bi radi dobili koncesijo od Abdelkrima za izkoriščanje rudnikov v Maroku. Toda te koncesije Abdelkrim ne more več dati. Canning sploh ni prišel v Pariz, da sklene mir, temveč samo, da po francoskih listih uprizori kampanjo proti francoski vladi. Tega pa vlada ne more trpeti. — Večina parlamenta je glasno odobrila Briandov govor in vse kaže, da je usoda Abdelkrima zapečatena.

Žene.

Razvoj socialnega in političnega življenja ni bil doslej ugoden za ženo, ker ji ni dajal prilike, da bi sama zastopala in branila svoje interese. Zakonodajalci so tako vnesli v zakone vse polno določb, ki ponižujejo dostojanstvo žene kot človeka in ki ji odkazujejo ulogo manjvrednega bitja v družini, družbi in državi. Vsled tega je javno mnenje prenasičeno s predsodki o sposobnosti žene ter noče priznati, da ima tudi žena važno nalogo v kulturnem življenju vsakega naroda. To zapostavljanje žene se ne odraža le iz naših zakonov in se ne pojavlja le v javnem mnenju, temveč se jasno vidi tudi v gospodarskem življenju, kadar nastopa žena kot samostojna pridobitna osebnost. V primerih, ko razpolaga žena z enako izobrazbo kakor moški, ko opravlja enako delo kakor moški, ne dobiva enake plače in so ji zaprta pota na važna, odločujoča mesta bodisi v privatni ali državni službi. Žena mora ostati vedno na stopnji podložnega.

Žena kot konsument nima nobene odločujoče pravice v vprašanjih cen, davkov in produkcije. Plačevati mora davke in molčati. Žena kot mati nima po državljanskem zakoniku pravice soodločevanja o usodi svoje dece, ker govori ta zakonik le o oblasti očeta, o očetovski oblasti nad deco.

To so dejstva, ki bi morala prisiliti vsako ženo k temeljitemu premišljevanju njenega stališča v javnem življenju. Žal, da imamo ogromno večino žen, ki se ne zavedajo krivic, katere jim je naprtilo življenje in ki vdano prenašajo vsa ponižanja in razžalitve.

Žene! V naši moči je, da izpremenimo zakone v našo korist, da usvojimo v družini, družbi in državi položaj, ki nam bo prinesel enakovrednost in enakopravnost z moškimi. Nočemo biti agresivne napram drugemu spolu, hočemo le, da se nas upošteva kot polnopravne državljane in stremimo po skupnem delovanju z moškimi za splošno korist, toda na ta način, da ne bomo podajale le opeke za skupno našo hišo, temveč da bomo odločevale tudi o načrtih za skupen dom.

Pot ki vodi k enakopravnosti, gre skozi čvrsto organizacijo. S pomočjo organizacije pričnimo z delom, da prebudimo najprej zavest našega ženstva, da upoznamo najširšo javnost z našim hotenjem in da si združene krčimo pot do naše popolne osvoboditve iz vseh zakonitih in nezakonitih spon, ki nas danes vežejo in ki nam ne dopuščajo, da bi razvile vse svoje sposobnosti. Veliki zgledi ameriških, angleških, skandinavskih, nemških žen v boju za osvoboditev naj nam bodo svetel kažipot pri našem delu. Vse te žene so politično enakopravne z moškimi, vse so si iz lastne moči priborile vstop v vse panoge državne in privatne službe, nihče se ne drzne smatrati jih kot manjvredne člane družbe. Ameriške žene so na najvišjih položajih državne administracije, poučujejo na univerzah, so v diplomatski službi. Na Danskem je žena minister prosvete, skandinavske dežele zastopajo v mnogih važnih sekcijah Društva narodov žene, ruskim ženam so odprta vsa pota. A kako je pri nas?

Jasno je, da se moramo žene boriti same za svoje pravice, kajti, ko bi čakale, da nam bi pripomogli drugi do njih, bi čakale zastonj. Prvi pogoj, da bomo uspele v tem oziru, je: ženska volilna pravica. Kadar bomo same govorile v samoupravnih in zakonodajnih zastopstvih, šele takrat bomo pričele lahko z velikim delom za našo osvoboditev. Že leta 1920. so ustanovile v Beogradu zavedne žene društvo »Ženski Pokret« z namenom, da se bore za žensko volilno pravico in da v času, dokler je nimamo, poizkušajo preprečiti vsako kršitev ženinih pravic in porabiti ta čas za prosvetno delo med ženami. Njihovemu zgledu so sledile žene v Sarajevu, Kragujevcu, Banjaluki, Bosanskem Brodu, Zagrebu; splitske žene se prav sedaj pripravljajo na ustanovitev enakega društva in tudi me hočemo stopiti v njihove vrste, da se složno borimo Srbkinje, Hrvatice in Slovenke za žensko volilno pravico. Zato smo se odločile, da ustanovimo v Ljubljani z delokrogom za Slovenijo društvo »Ženski Pokret«, ki naj postane ostalim enakim društvom iskren in veren drug v boju za osvoboditev žene.

Pripravljalni odbor društva je izdelal pravila, ki so že potrjena od pristojnih oblasti. Treba je le še ustanovnega občnega zbora in delo slovenskega »Ženskega Pokreta« se lahko prične. Društvo »Ženski Pokret« je versko in politično nevtralno, njegov cilj je izražen v čl. 2. pravil:

1. Prosveta žene.
2. Dosega vseh državljanskih pravic za ženo.

Vabimo Vas, da se udeležite ustanovnega občnega zbora in da postanete članice društva.

Ako ste kdaj občutili v svojem življenju, da se Vam je godila kot ženi krivica, ako Vas je kdaj bolelo, da smo žene brez odločujoče moči v javnosti, tedaj smo uverjene, da se boste odzvali našemu vabilu.

Pripravljalni odbor »Ženskega Pokreta«.

Prosveta.

Orfej v podzemlju. V četrtek popoldne se je ob zelo slabem obisku ponovila lepa Offenbachova opereta »Orfej v podzemlju«. Predstava je imela vse napake in vrline prejšnjih. Vseeno pa treba posebej omeniti g. Polićevo, ki je bila — kakor vedno — v kostimu, igri in petju odlična. Da se še vedno sliši z odra gostilniška pesem »O dveh nesrečnih Italijanih«, pa je neokusnost prve vrste! Odločno zahtevamo, da se ta neokusnost že enkrat neha!

Vijolinski koncert v Ljubljani. V četrtek dne 7. t. m. priredi Glasbena Matica ljubljanska vijolinski koncert slovite vijolinske virtuozinje A. Ferrari. Umetnica vživa svetovni sloves ter je bila deležna na vseh svojih koncertih najlaskavejših ocen. Na ta koncert opozarjamo naše občinstvo tem bolj, ker je to po daljšem presledku prvi vijolinski koncert v letošnji sezoni v našem mestu. Koncert se bode vršil v Filharmonični dvorani ter so sedeži že v predprodaji v Matični knjigarni.

Nedelja, 3. januarja v ljubljanski drami in operi. Ta dan so v Narodnem gledališču 4 predstava. Zvečer ob pol 20. pa se izvajajo gojenke mestne osnovne šole in mestnega liceja pravljično igro s petjem in godbo v 4 dejanjih: Kraljice Vidke kresna noč. Ta otroška predstava je namenjena našim malčkom ter veljajo za isto znižane cene. Zvečer ob 20. uri pa vprizori dramsko osobje Mannersovo veseloigro Pegico mojega srca. V operi se poje popoldne ob 15. uri priljubljena in melodijozna Massenetova opera Manon kot ljudska predstva. Zvečer ob pol 20. pa se izvajajo trije baleti in sicer: Baranovič: Srce iz lecta, Weber: Poziv na ples in Rimski Korsakov: Capricio espagnole. Vsi ti trije baleti so želi pri svojem prvem izvajanju prav lep uspeh in odobravanje. Za vse te 4 nedeljske predstave veljajo znižane ljudske cene.

Bivši francoski finančni minister, **Loucher.**

Reklame ne potrebuje
OBERNATOVIĆ
ker se blago radi svoje kvalitete in cene samo priporoča!

pričal, da moram zdraviti ne le njeno dušo, temveč tudi njeno telo. Tistega večera pa Mari nisem mogel dati dobrega nasveta.

* * *

Po razgovoru z Mari sem se jel zanimati za Vladimirjevo življenje.

Izvedel sem, da se često shajata. Vladimir je bil vedno v gledališču, kadar je nastopala Mari. Po desetkrat in petnajstkrat jo je potrpežljivo gledal v isti vlogi. Bržčas mu je ugajala tudi njena igra, dasi moram odkrito priznati, da je bila Mari le povprečna igralka.

Iz gledališča pa jo je Vladimir vedno spremljal. Včasih so ju videli skupaj v restavraciji. In ker se je Mari hkrati odrekla vsem svojim čestilcem, so smatrali Vladimirja za njenega ljubimca. Eni so mu zavidali, drugi so ga pomilovali — kakor je pač navada.

Vendar sem bi prepričan, da je govorica prehitela dogodke. V vsem obnašanju Vladimirja, v njegovih kretnjah, v njegovih besedah, je prevladovala ona napetost, ki jo rodi pričakovanje. Bil je kakor običajno redkobeseden in zamišljen, vendar so zlasti njegove oči in njegovo obličje izdajali, da stoji tik pred odločitvijo svoje usode. Ljudje, ki že dosegli svoj cilj, kažejo neko ponižujočo samoljubnost; one pa, ki šele spejo proti cilju, napolnjuje neprestan, plemenit nemir.

Parkrat sem poskusil govoriti z Vladimirjem odkritosrčno. Dolgo mi ni hotel odgovarjati na moje pozive, delal se je kakor da ne razume mojih namigavanj. Tega mu nisem mogel zameriti. Bil sem zanj starec, človek drugega pokolenja; bržčas ni mogel verjeti, da bi ga jaz razumel. In nekatere misli in občutki so takšni, da jih človek težko zaupa tudi najbližjemu prijatelju, ker jih ni mogoče izraziti z glasnimi besedami, ker uspevajo le v tajnih globinah človeškega srca.

In vendar se mi je nekega večera posrečilo zasačiti Vladimirja v hipu, ko se njegova duša ni mogla upirati mojemu prizadevanju. Vrnil se je bil pravkar od Mari, ne da bi bil tudi to pot dobil odgovor na svoje usodno vprašanje. Bil je izmučen, ker je pokopal skoro vse nade. Hotelo se mu je povedati komurkoli glasno svoj sklep, da bi ga s tem takorekoč svečano izpovedal in si tako sam preprečil vsako možnost umika.

Opustil je nenadoma svoje običajne izgovore, ter mi je na moje jasno vprašanje odkrito priznal, da ljubi Mari. Nato pa je dvignil ponosno glavo ter dejal, povdarjajoč vsako besedo.

— Da, stric, ljubim jo! Vem že vse, kar mi hočete reči. Med nama je razlika petnajstih let in morda še več. Kaj me to briga, če ni ženskega obličja, ki bi moglo biti zame krasnejše? Vse na njej mi ugaja: nasmeh, smejanje, gib glave, hoja in glas. Poročete mi, da se je moje življenje šele pričelo, dočim je ona že izpolnilo polovico svoje dobe. Da bo čez pet let starka, dočim jaz ostanem mladenič. Res je to, toda sedaj morem biti srečen samo ž njo, samo pri njej. Mar je sreča tako navadna reč, da jo lahko zavržemo s prezirom, kadar jo srečamo na svoji poti? Če se sedaj odrečem tej sreči iz razlogov, ki jih narekuje hladni razum in vsled tega, ker se bojim razočaranja po petih letih — v teh petih letih pa ne najdem sploh nobene sreče, ali mi ne bo žal onih možnosti, ki sem jih zamudil? In končno: jaz ljubim Mari! Ali ni to razlog vseh razlogov, ki ga sploh ni mogoče ovreči? Ljubim jo, torej imam prav!

— Dragi moj, sem ugovarjal, tvoj zadnji razlog je v resnici prepričevalen in o njem se ne da prepirati. Pa saj ti tudi nisem hotel prepovedati ljubezni in uživanja življenja; tako zelo se moja pamet še ni postarala. Hotel se samo izvedeti, česa pričakuješ od te ljubezni. Iz tvojih besed razvidim, da gledaš trezno na to ljubezen in to me pomirja. —

Vladimir je zdajci pobledel. Kakor vsi plahi ljudje je znal s skrajno žilavostjo izvajati sklep, ki ga je bil dobro premislil. Kot bi ponavljal naučeno vlogo, je jel govoriti s tresočim glasom:

— Od te ljubezni pričakujem vsega. Če me Mari ljubi, bom vžil v tej ljubezni vso ono srečo, ki je vsakemu človeku usojena, vsaj enkrat v življenju. Če me pa ne ljubi, mi je usojeno okusiti obup, ki smo ga itak prej ali slej deležni vsi... Toda iz tega brezupnega položaja se bom znal osvoboditi, ker nočem preživeti takega ponižanja. Nekateri ljudje se umoré, da bi se znebili telesnih bolečin; z večjo pravico pa si konča življenje tisti, ki se hoče rešiti duševnih muk. Tako sem se krepko odločil, in vi, stric, ne morete omajati mojega sklepa.

Mislim, da je Vladimir započel ta razgovor samo zato, da bi mogel spregovoriti te zadnje besede. Dejal je to s takim obrazom, s kakršnim se ljudje hodijo streljat, in nato je naglo zapustil sobo. Ni hotel poslušati onih zastarelih resnic, s katerimi sem nameraval pobiti njegove trditve. Mladina prezira stara, priznana dejstva, ki pa seveda vsled tega niso nič manj resnična.

Pozneje nisem imel več priložnosti govoriti z Vladimirjem.

Nekaj dni po tem razgovoru se je vršila Marina benefica. Vladimir je bil seveda v gledališču. Delal sem v svoji sobi in čakal na Vladimirjev povratek. Ko pa pozno po polnoči še ni prišel, sem vedel, da je pri Mari.

Kakor vsi starci spim malo in se po noči rad sprehajam.

Oblekel sem se in šel na ulico. Bila je mesečna noč, ulice so se zdele od sence preklane na polovico, hiše so bile čudno negibne.

Nehote in nevede sem prišel prav pred hišo, kjer je stanovala Mari. Vsa okna njenega stanovanja so bila že temna razen dveh: to sta bili okni njene spalnice. Poznal sem dobro to veliko sobo, ki je bila obenem Marina delavnica. Tu je rada sprejemala svoje dobre prijatelje. V sobi je stalo pohištvo najrazličnejših slogov in najrazličnejšega izvora. V enem kotu, ki je bil ograjen s kitajskimi stenami, je bila postelja; v drugem je stala angleška pisalna miza in ličen z usnjem prevlečen naslonjač, v tretjem širok turški divan in mehka ležišča... Predstavljal sem si, da sedi Mari s priprtimi očmi globoko v tem divanu, Vladimir pa se je zgrudil pred njo na kolena in ji poljublja roke...

Natihoma moram priznati, da ne bi prav nič ugovarjal, če bi mogel biti na Vladimirjevem mestu; seveda, če bi imel dvajset let manj.

Stal sem na hodniku nasproti in gledal svetle rumene zavese na slabo razsvetljenih oknih. Vedel sem, da se za tema zavesama odigrava usodepolen prizor med dvema osebama, ki se ljubita. Mari je rekla Vladimirju svoj odločilni »ne« ali pa svoj odločilni »da«.

Ali je bila to ura obupa ali sreče? Ali se je povzpela ta žena do junaške možatosti, da je rekla svojemu ljubljencu: »zapusti me« — samo da bi ostalo njegovo hrepenenje na vekomaj neutešeno in njena slika v njegovi duši na veke krasna? Ali pa se je vrgla s poslednjim razmahom svoje strasti v njegov objem in kaj se mu je odkrilo takrat: uresničenje njegovih tajnih želja ali hladna groza razočaranja?

Dolgo sem gledal v slabo razsvetljena okna; luč tam notri ni ugasnila.

Pijana blodnica je na poti domov z opotekajočim korakom prišla mimo in me je nagovorila:

— Starček, daj mi cigareto!

Več od mene ni pričakovala.

Skozi prazno ulico je počasi privozil izvošček, v vozu sedeči človek je zaspano kimal z glavo. Bila je ura, ko je dospevalo vse, kar je bilo tega dne započelo. Zadnjič sem se ozrl v rumene zavese, nato sem se vrnil domov. Bilo je ob šestih zjutraj. Nisem bil opazil, da sem stal na hodniku nekaj ur.

Kdaj se je Vladimir vrnil, ne ve nihče. Drugega dne so ga našli v postelji mrtvega; ustrelil se je bil v srce. Mari se je odpeljala iz mesta še istega dne in nikdar več je nisem videl odsihdob. Kaj se je godilo one noči med njo in Vladimirjem, nisem izvedel nikoli.

Dnevne vesti.

NAŠI LISTI IN UNIVERZA.

V četrtek je priobčil »Slovenec« notico v kateri naznanja strmečemu svetu, da se namerava ustanoviti v Sarajevu montanistična fakulteta, ki bo edina fakulteta te vrste v državi.

Še celo g. St. Radić je dejal, da je treba dosedanji montanistični oddelek na ljubljanski tehniki ohraniti in ga izpopolniti tako, da bo montanistična fakulteta v Ljubljani za vso državo.

Sedaj pa pride »Slovenec« ter poroča, da se v Ljubljani montanistika sploh ne poučuje in da je pravilno, če pride montanistična fakulteta v Sarajevo.

Vse mogoče se je hotelo vzeti ljubljanski univerzi, samo montanistike ne. — »Slovenec« pa bi hotel menda dati še montanistiko. Komentar k temu naj napiše »Slovenec« sam.

—o—

Kadar je kje kaka polomija, potem je čisto gotovo poleg tudi — »Slovenski Narod«. Tako je mislil »Slov. Narod«, da mora na vsak način delati družbo »Slovencu« in napisal v članku »Malo šale (bilo jo je res malo) in resnice (te je bilo še manj) za leto 1926.« med drugimi neresnostmi tudi sledeče cvetke:

»Kaj si želimo za leto 1926?«

Ljubljansko univerzo na višini Harvardske univerze...

50% svetovnih sportnih rekordov akademikom ljubljanske univerze...

Dvajset strokovno najboljših ministrskih načelnikov za Beograd z ljubljanske univerze...«

Najbolj žalostno je to, da se »Slovenski Narod« niti ne zaveda, kakšno traparijo je napisal. Ta konstatacija mesto vsakega komentarja.

———

— **Nova pošiljka kovanega denarja.** Danes prispe na Sušak parobrod Manzoni z novo pošiljko kovanega drobiža po 1 Din, po 50 par in po 25 par.

— **Porotna zasedanja v letu 1926.** Redna porotna zasedanja v letu 1926. se bodo vršila v sledečem redu: Pri deželnem sodišču v Ljubljani dne 1. marca, 7. junija, 13. septembra in 22. novembra; pri okrožnem sodišču v Mariboru dne 1. marca, 7. junija, 18. septembra in 9. decembra; pri okrožnem sodišču v Celju dne 1. marca, 7. junija, 30. avgusta in 22. novembra.

— **»Belgrader Zeitung« prenehala.** »Belgrader Zeitung« je z 31. decembrom prenehala izhajati.

— **Diplomatski izpiti.** Te dni so se vršili pred posebno komisijo v ministrstvu za zunanje zadeve izpiti pripravnikov za diplomatično službo. S povoljnim uspehom je napravil izpit samo en kandidat.

— **»Tako je rekel D'Annunzio«.** Iz Trsta poročajo: Ob številni udeležbi legionarjev, zastopnikov oblasti in velike množice občinstva se je vršila te dni v Gardonni maša za padle D'Annunzijeve legijonarje. Med ceremonijo je d' Annunzio ves čas klečal pred katafalkom, ki je bil okrašen z lavorjevimi venci in zastavami. Po cerkveni svečanosti je imel d'Annunzio v svoji vili pred velikim številom povabljenih gostov velik govor. Poveličeval je italijanski značaj Reke ter povdarjal svoje lastne zasluge za to, da je bila Reka končno združena s svojo veliko materjo Italijo, ki pa tudi na neodrešene brate ob vzhodni obali Jadrana ne bo pozabila. Govoril je dolgo časa o Dalmaciji, »ki je pripadla vsled popustljivosti vlade Jugoslaviji, dasi je bila že za časa Rimljanov izrazito italijanska (?) pokrajina«. Dejal je, da bodo vsi stari rimski spomeniki poginili, če ne priskoči zasužnjenim bratom kmalu Italija na pomoč. Slavil je junaštvo legijonarjev, ki so se borili skupno ž njim za kraljico Kvarnera. Pozval jih je, da naj bodo vsak trenutek pripravljeni, da žrtvujejo svoje življenje za brate onstran Adrije.

— **Skrajšan rok vojaške službe v Belgiji.** Iz Bruxellesa poročajo, da je izjavil belgijski vojni minister v zbornici, da se bo skrajšal rok vojaške službe, in sicer pri infanteriji na 10, pri drugih formacijah pa na 18 mesecev.

— **Podaljšanje vojaške službe v Italiji.** — »Tribuna« objavlja interesantne podrobnosti o noveli italijanskega zakona o vojski. Predvideno je znatno ojačenje italijanske vojske. Razven tega je važno podaljšanje službenega roka tudi za prostovoljce in moštvo z vojaško predizobrazbo na šest mesecev. Rok je znašal doslej samo tri mesece.

— **200 komunistov aretiranih.** Kot poročajo varšavski listi, so bile te dni razpuščene v vojvodini Novgorod vse komunistične organizacije. Pri tem je bilo aretiranih nad 200 komunistov.

— **Skrajšano policijsko kazensko postopanje v Avstriji.** Z včerajšnjim dnevom je stopil v Avstriji v veljavo nov administrativno kazenski zakon ki vsebuje bistveno poenostavljenje policijsko kazenskega postopanja v slučaju gotovih lažjih prestopkov, kot so n. pr. odkladanje smeti na javnih prostorih, iztepavanje preprog skozi okna na ulico itd. V takih slučajih sme diktirati prestopniku policijski stražnik na licu mesta fiksno denarno globo 2 šilingov, ki jo tudi takoj proti pobotnici inkasira. Na pobotnici ni nobenega imena, prav tako se ime ne naznani oblasti.

— **Množestveni beg iz Avstrije.** Vsled naraščajoče prezposelnosti se je število izseljenikov v Avstriji leta 1925. napram onemu iz leta 1924. početvorilo.

— **669.000 brezposelnih v Nemčiji.** Kot poroča »Tageblatt« je po zadnjem štetju v nezasedenem nemškem ozemlju 567.000 brezposelnih, v zasedenem pa 102.000. Tekom zadnjih tednov se je zvišalo število brezposelnih za okrog 4 odstotke, v nekaterih krajih celo za 50 odstotkov. Na Bavarskem je naraslo število brezposelnih od 15. do 24. decembra od 102.000 na okrog 120.000.

— **Zanemarjena oprava sovjetskih diplomatov.** »Rulj« poroča, da je izdal ljudski komisarijat za zunanje zadeve okrožnico na vsa sovjetska diplomatska zastopstva v inozemstvu, v kateri povdarja, da je napravila v nekaterih slučajih zanemarjena toaleta sovjetskih diplomatov na tujce zelo neugoden utis. Radi tega polaga ljudski komisarijat sovjetskim diplomatskih zastopnikom na srce, da obračajo v bodoče na svojo toaleto večjo pozornost ter pazijo v tem oziru pri vseh prilikah posebno na svoje podrejene organe. Pri oficielnih prilikah je predpisan v inozemstvu za sovjetske diplomate frak, cilinder itd. Samo, če ima diplomat kak vojaški čin, sme nastopati ob takih prilikah tudi v vojaški uniformi. V okrožnici sporoča končno ljudski komisarijat, da namerava uvesti za diplomatske zastopnike posebno uniformo.

— **Radi neizpolnitve volilne dolžnosti.** 6 policijsk. sodnikov v Amsterdamu je dobilo nalog, da obsodi tekom I. polletja 12 do 15 tisoč oseb, ker se niso udeležile letošnjih volitev v državni zbor. Pri takih množestvenih obsodbah v drugih holandskih mestih so bili ljudje obsojeni navadno na denarne globe od 50 cent. do 1 goldinarja, oziroma na 1 dan zapora. Ženske, za katere gre v večini slučajev, navadno kazen rajši odsede.

— **Važna odkritja ruske ekspedicije v osrednji Aziji.** Posebna ekspedicija, ki jo je pripravila ruska akademija znanosti in ki jo vodi učenjak Ferman, je prva prodrla v peščeno puščavo v Karo Koumu v osrednji Aziji. V razgovoru z nekim poročevalcem agencije Pass je Ferman povedal, da je našla ekspedicija 10 km severno od Guck Pepe-ja obljudene oaze, namesto peščene in zapuščene planjave, kakor je vsakdo pričakoval. Zdi se, da žive v teh oazah plemena, ki so sorodna Turkmencem. Ti ljudje žive po čisto posebnih starodavnih običajih in sploh niti še ne vedo, da obstoja Zveza ruskih sovjetskih republik. V puščavi, ki so jo do sedaj smatrali za popolnoma zapuščeno, je mnogo potov, na katerih se srečava številne karavane velblodov. Prebivalci oaz žive v skupinah, ki štejejo od 15 do 20 šotorov; pečajo se z živinorejo, v prvi vrsti rede velblode, ovce in koze. Kakih 250 km od Guck Pepe-ja je odkrila ekspedicija bogata ležišča žvepla, ki se jim pozna, da so jih v davnih dneh izkoriščali. Zelo verjetno je, da bodo postali ti rudniki velike važnosti za rusko industrije. Rudniki so dostopni samo po posebnih stezah, ki jih poznajo prebivalci puščave. Fermanova karavana je vzbudila med domačini veliko presenečenje, kajti že več sto let niso videli tujca. Prebivalci Kara Kouma govore narečje, ki je podobno jeziku Turkmencev.

— **100-letnica smrti elektrotehnika Volte.** Povodom 100-letnice smrti slavnega italijanskega elektrotehnika Volte pripravljajo za leto 1927 v Commu (Italija) velike proslave. Med drugim se bodo vršili mednarodni kongresi elektrotehnikov in drugih strokovnjakov.

— **Razpisana mesta.** Notarska zbornica v Ljubljani razpisuje notarsko mesto v Mariboru, izpraznjeno po smrti notarja dr. Josipa Barleta ali drugo notarsko mesto, ki bi se morebiti izpraznilo po premestitvi. Prošnje je vložiti do 15. januarja 1926. — V območju državnih železnic v Ljubljani se razpisujejo mesta železniških zdravnikov, in sicer za zdravstvene okoliše: Ljubljano IV., Maribor VI. in Sevnico. Zaprosilni rok do dne 20. januarja 1926. Podrobne informacije pri šefu sanitetnega odseka direkcije državnih železnic v Ljubljani. — Razpisana je služba državnega zdravnika za zdravstveno okrožje Tržič trg. Prošnje je vložiti do 25. januarja 1926 pri velikem županu ljubljanske oblasti. — Pri državni kmetijski šoli na Grmu je oddati dvoje službenih mest, in sicer 1. mesto strokovnega učitelja za vinarstvo in sadjarstvo in 2. viničarsko mesto pri šolskem vinogradu v Smolenji vasi. Prvo je uradniško I. ali II. kategorije, drugo pa zvaničniško. Prošnje je vložiti do 15. januarja 1926 pri ravnateljstvu državne kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Podrobnosti glej v vseh slučajih v Uradnem listu št. 116 z dne 30. decembra 1925.

— **Odda se** mesto zvaničnika (zvaničnice) pri srezkem poglavarju na Prevaljah. Prošnje je vložiti do 20. januarja 1926 pri velikem županu mariborske oblasti.

— **Osebna vest.** Namestnik drž. pravdnika v Ljubljani dr. Lavoslav Mastnak je pomaknjen v 6. skupino I. kategorije.

— **Promocija.** Doktorjem filozofije je bil promoviran na ljubljanski univerzi cand. phil. Vladimir Bartol iz Trsta.

— **Izpremembe v državni službi.** Premeščena sta: prof. Ivan Mazovec iz Maribora na drž. realko v Ljubljani in višji šumski upravitelj Cvetko Božič iz Bohinjske Bistrice k šumski upravi v Kranjski gori. — Imenovan je Andrej Klanšček za namestnika šefa državne borze dela v Mariboru.

— **Iz vojaške službe.** Upokojena sta: Podpolkovnik Karol Roblek pri Dravski divizijski oblasti in sanitetni podpolkovnik vojne mornarice dr. Andrej Korenčan.

— **Eksplozija papirnatih bomb zahtevala štiri človeške žrtve.** V Beanventu, v južni Italiji, so nesle te dni štiri ženske v košarah na glavi papirnate bombe, s katerimi se tam oznanjujejo božični prazniki. Med potjo sta dve ženski padli, vsled česar so vse bombe eksplodirale. Vse štiri ženske so bile ubite, njihova trupla so bila tako razmesarjena, da ni bilo mogoče ugotoviti identitete.

— **Tragičen konec lova.** V božičnih praznikih je priredila v Iglou na Madžarskem družba prijateljev lov na srne. Ko je bilo že dano znamenje z rogom, da je lov končan, se je zdelo davčnemu eksekutorju Buchsterbiczerju, da vidi v nekem grmu divjačino, zato je oddal tja par strelov. Takoj nato so se začuli iz grmovja obupni klici. Davčni eksekutor je obstrelil tri svoje prijatelje in dva gonjača. Ena od obstreljenih oseb je obležala na mestu mrtva, dve drugi umirata, ostali dve sta težko poškodovani. Buchsterbiczer je hotel izvršiti samomor, kar pa so prisotni preprečili.

— **Preganjanje židov na madžarskih visokih šolah.** V prvi polovici tega meseca sta se skregali in stepli v Keszthely-ju na Madžarskem skupina nacionalističnih slušateljev tamošnje gospodarske akademije in družba židovskih trgovcev. Pri pretepu je bil eden od dijakov na glavi poškodovan. Poškodba se ni zdela nevarna, kljub temu pa je umrl dijak 8 dni po pretepu na zastrupljenju krvi. Radi tega so inscenirali dijaki veliko preganjanje židov. Proglasili so bojkot židovstva. Slušatelji akademije so se morali zavezati, da bodo židovske dijake bojkotirali ter ukinili vsako družabno občevanje z židi sploh, razven tega so morali svečano obljubiti, da ne bodo nikdar več pri židovskih trgovcih kupovali ter, da bodo žide v vsakem oziru preganjali. Ta sklep so sporočili keszthelyški dijaki vsem madžarskim krščanskim dijaškim organizacijam ter jih pozvali, da se mu pridružijo. Radi te akcije je pričakovati po božičnih počitnicah na madžarskih univerzah velikih pogromov na žide.

— **Strašna justična zmota razkrita po naključju.** Iz Šopronja poročajo: Posestnik Iv. Toth iz komitata Zala je bil obsojen l. 1921 v Zalaegerszegu na 12 let težke ječe. Obtožen je bil, da je napadel dve ženski, ter eno umoril s strelom iz lovske puške, drugo pa nevarno obstrelil. Sedaj, ko je odsedel že 4 leta ječe, je prišlo po naključju na dan, da je nedolžen. Prava storilca, ki sta se čutila po tako dolgem času že popolnoma varna, sta se pogovarjala te dni na polju o svojem zločinu. Njiju pogovor so slišali otroci, ki so povedali vsebino doma, nakar je bila zadeva javljena žandarmeriji, ki je lopova aretirala, dočim je bil Toth potem, ko sta storilca vse priznala, izpuščen.

— **Boj med orožniki in roparji.** Nedaleč od Resana je naletela neka orožniška patrulja na roparsko tolpo glasovitega Milivoja Peovića. Po dve uri trajajočem boju je Peović padel smrtno zadet. Na njegovo glavo je bilo razpisanih 30.000 Din, ki se razdele med orožnike, ki so se boja udeležili.

— **Prašičja afera v Subotici.** Novosadski trgovec Ruth je oddal sredi tega meseca na subotiškem kolodvoru 49 prašičev za dunajsko tvrdko Lederer, na katere ime so bili izstavljeni tudi živinski potni listi. Pošiljatev je bila v Subotici zacarinjena, vendar pa je dunajska tvrdka ni dobila. Zato je vložil trgovec ovadbo. Preiskava je ugotovila, da je bila pošiljatev odposlana z napačnim tovornim listom in potvorjenim živinskim potnim listom praški tvrdki Persen in Kamenik, kateri je Ruth dolgoval 200.000 Din. Osumljen, da je zagrešil goljufijo je subotiški zastopnik praške tvrdke. Več oseb je bilo aretovanih.

— **Ponarejeni tisočaki v Zagrebu.** Neka agentura je predložila zagrebški policijski direkciji ponarejen bankovec za 1000 Din.

— **Senzacijonalna aretacija v Zagrebu.** V Zagrebu je bil aretiran bivši bančni ravnatelj in odvetnik v Krapini dr. Bogdan Barbot. Ker je bilo vloženo zoper njega veliko število ovadb radi goljufij. Dr. Barbot, čigar dosedanja velikopotezna gospodarska in finančna podjetja so doživela polom, je skušal v zadnjem času ustanoviti novo veliko lesno podjetje. Za to podjetje je sprejemal uradnike, od katerih si je dal izplačevati visoke kavcije, ki jih je pa poneveril.

— **Cin maščevanja.** Predvčerajšnjim zvečer so napadli v Beogradu uslužbenca cestne železnice Spasoja Nikolića bivši kočijaž Milovan Stanojević, njegova žena, njegova hči in neki neznanec na ulici, ko se je vračal domov. Ena od teh oseb ga je udarila s tako silo s sekiro na levo stran prsi, da se je zgrudil na tla in omedlel, nakar je dobil še en udarec po roki. Povod je bil ta, da se je Nikolić pred mesecem dni sprl s Stanojevićem in njegovo družino.

— **Oj to nesrečno praznoverstvo.** Neki kmet v Vlaški je opazil te dni, da se klati okrog njegove hiše stekel pes, o katerem je pa mislil, da je volk. Kmeta je postalo strah, ker je slišal, da se prikazujejo včasih tudi duhovi umrlih v podobi živali, zato je pograbil sekiro ter psa ubil in ga vrgel v bližnji jarek. Ko ga je opazil neki drugi kmet, Mirosavljević, ga je nesel domov, ga odrl ter se, misleč, kot prvi kmet, da je žival volk, namazal z njegovo mastjo po vsem telesu, kajti tamkajšnji kmetje mislijo, da postane človek, ki se namaže z volčjo mastjo, prav tako močan kot volk. Ko so izvedeli drugi vaščani, da ima Mirosavljević volčjo mast, so jeli romati k njemu ponjo in kmalu je bilo namazane pol vasi z mastjo steklega psa, dokler ni prišel končno neki kmet iz sosednje vasi, ki je spoznal v dozdevnem volčjem kožuhu svojega steklega psa. Sedaj se je polastil kmetov velik strah, kajti boje se, da obole vsi, ki so se z mastjo mazali, na pasji steklini, zato iščejo čarovnika, ki bi rešil vas katastrofe.

— **Koliko se je potrošilo v Rimu v svetem letu.** Z velikim zadovoljstvom so ugotovili italijanski katoliški in nacionalistični krogi te dni velik uspeh svetega leta. Konstatirano je, da so posetili Rim romarji iz najbolj oddaljenih krajev sveta, celo iz Islanda in Avstralije. Po vesteh, ki jih je objavila te dni agencija »Italia d'oggi«, je obiskalo Rim okrog 1,450.000 romarjev. Od teh jih je bilo pol milijona iz delavskih krogov. Agencija »Italia d'oggi« računa, da so pustili romarji v Rimu — ne glede na to, kar so zaslužile od njih cerkve — nad 80,000.000 lir.

— **Koliko židov je na svetu?** Po neki predvojni statistiki je raztresenih po vsem svetu okrog 12 milijonov židov. Od teh jih je živelo skoro 6 milijonov v Rusiji. Sedaj po končani svetovni vojni, seveda ni več tako, ker je dobilo več držav nove meje. V Ameriki se nahaja dandanes okrog 1,500.000 židov, od teh jih živi 600.000 v Newyorku. V balkanskih državah (v Srbiji, na Grškem, Bolgarskem in v Romuniji) je bilo pred vojno okrog 300.000 židov. V Črni gori jih sploh ni bilo. V Angliji in Irlandiji jih je bilo okrog četrt milijona, v Franciji 85.000. V Aziji jih je nad 300.000, od teh jih živi posebno veliko v Palestini. V Afriki jih je 80.000, od teh največ v Kajiru, Aleksandriji, Alžiru in Johannesburgu. Domnevalo se je, da živi največ židov v Varšavi, kjer tvorijo tri četrtine prebivalstva. Medtem se je sedaj ugotovilo, da živi največ židov v Newyorku. V Budimpešti je okrog 170.000 židov, na Dunaju okrog 140.000, prav toliko v Odesi, V Berlinu jih je 110.000, v Londonu 120.000, v Parizu, Lvovu in Solunu pa po 50.000.

— **Prebivalstvo Newyorka.** Kot poroča list »New-York Herald«, ima glasom zadnjega štetja država Newyork 11,162.000 prebivalcev, 777.000 več kot pred petimi leti. Mesto Newyork ima, v kolikor leži na ozemlju države istega imena, 5,873.000 prebivalcev, kar znači skromni prirastek 253.000 tekom 5 let. Posamezni okraji Newyorka štejejo: Broux 872 tisoč, Brooklyn 2,203.000, Mauhatiau 1,945.000, Queeus 714.000, Richmond 138.000. Prebivalstvo okraja Mauhattau je padlo od leta 1920. za 253.000. Vzrok temu je neprestano napredujoča koncentracija trgovskih hiš v tem centralnem delu mesta. V ostalih okrajih se je število prebivalstva temu primerno močneje pomnožilo. Ker leži več občin — ki hitro naraščajo in jih je treba računati v vsakem oziru k mestnemu kompleksu Newyorka — na ozemlju države New-Jersey, nudi ta statistika nepopolno in deloma varljivo sliko.

— **Samomor na praškem Vaclavskem namestju.** V nedeljo ob polnoči se je pripetil na praškem Vaclavskem namestju samomor, ki je vzbudil precej pozornosti. Mlad uradnik si je pognal sredi ceste kroglo v srce ter obležal na mestu mrtev.

— **Boj zoper Plamenca v Črni gori.** Črnogorski poslanik Risto Jojić je vprašal ministrskega predsednika, kje da se nahaja in kaj da dela v Beogradu prejšnji črnogorski miministrski predsednik Jovan Plamenac. Poslanec je opisal Plamenčevo spletkarjenje zoper našo državo v inozemstvu ter vpraša, če bo Plamenac aretiran in stavljen na odgovor.

— **Več batin hoče imeti.** Neki londonski hišnik in njegova žena sta nedavno zvezala postarno soprogo svojega gospodarja ter izsilila od nje z revolverjem v roki več dragocenosti. Mož je bil obsojen radi tega na 7 let prisilnega dela in 20 udarcev z »mačkom« (usnjatim bičem), žena pa na 3 leta prisilnega dela. Obsojenca sta vložila zopet to obsodbo vzklic, ki pa ni imel uspeha. Zanimivo pri tem je dejstvo, da je prosil hišnik, da se mu prisodi več udarcev z bičem, zato pa znižajo leta prisilnega dela.

— **Rockefeller kupi carsko krono.** Carsko krona in več drugih dragocenosti nekdanje ruske carske rodbine, pride še ta teden v Newyorku na dražbo. Kakor je poizvedel chicaški list »Mirral« iz dobro informiranega vira, je dal Rockefeller nekemu agentu nalog, da kupi več teh dragocenosti, med njimi tudi krono za njega. Izklicna cena bo 250 milijonov dolarjev. Razven Rockefellerja bodo skušali dragocenosti kupiti na dražbi najbrže tudi drugi ameriški milijarderji.

— **Loterija Jugoslovenske Matice.** Ponovno obveščamo, da so bile pri žrebanju loterije Jugoslovenske Matice dne 20. t. m. izžrebane sledeče številke: dva glavna dobitka: 6836 in 17233. 25 nadaljnjih dobitkov: 19387, 6847, 9987, 15275, 17398, 7726, 15163, 4129, 2700, 17097, 9865, 5853, 455, 3127, 9892, 6244, 2186, 14971, 16326, 18881, 857, 9145, 3393, 11849, 5849. Do danes je bilo dvignjenih le deset dobitkov. Zato opozarjamo imejitelje izžrebanih srečk, naj se takoj javijo, odnosno naj svoje srečke pošljejo v priporočenem pismu na naslov Jugoslovenske Matice v Ljubljani, Selenburgova ul. 7/II., nakar se jim dobitek pošlje po železnici. Dobitki, ki ne bodo dvignjeni do 15. februarja t. l., zapadejo na korist Jugoslovenske Matice.

— **Slovensko planinsko društvo** naznanja svojemu članstvu in sploh vsem planincem, da se vrši v nedeljo dne 3. januarja 1926 ob 11. uri dopoldne služba božja na Krvavcu. Mašo bere č. p. Ciprijan iz Kamnika, ki je tudi blagoslovil Dom. — Pot na Krvavec je od vseh strani lepa, od Jezerske planine, do kjer ni snega, je napravljena dobra gaz preko Križke planine do Doma. Smuka je dobra od Doma preko Krvavca čez pobočje tja do Vel. Zvoha in vabimo vse planince in planinke, da prihite ob tej izredni priliki na Krvavec, kjer prisostvujejo sv. maši v višini 1.700 m, ko stopamo v novo leto, obenem želimo vsem članom srečno novo leto! — SPD.

— **Šahovsko simultanko** priredi mariborski šah. klub dne 5. januarja 1926 ob 8. zvečer v mali Goetzovi dvorani. Igrala bosta gg. E. Kramer in Vasja Pirc proti poljubnemu številu igralcev, ki morajo prinesti igre in deske seboj. — Vstop prost. — Vabijo se vsi ljubitelji šaha in »kibici«, ki znajo držati jezik za zobmi. — Tudi dame so dobrodošle. Ker bo cela prireditev družabnega značaja, je po igri prosta zabava ob pogrnjenih mizah. Sodeluje sloviti umetniški trio harfa, čelo in gosli — Lukeš et cons. — Natančnejše podatke še objavimo. — Odbor.

— **Znano renomirano restavracijo in hotel »Lovački rog« v Zagrebu** je prevzel s prvim januarjem g. Anton T o n e j c, lastnik kavarne Evropa v Ljubljani in bivši večletni restavrater kolodvorske restavracije v Zidanem mostu.

— **»Gospodinjski koledar« Jugoslovenske Matice** za leto 1926. bo naprodaj od pondeljka 4. t. m. dalje. Zunanjim naročnikom se pošlje po pošti. Dobilo se ga bode tudi pri vseh podružnicah Jugoslovenske Matice v Sloveniji. Cena Din 16.—.

Ljubljana.

1— **Občinske davščine v Ljubljani.** Veliki župan je dovolil, da pobira mestna občina v letu 1926. začasno vse občinske davščine v enaki izmeri, kakor v letu 1925.

1— **Potresni sunek.** Včeraj zvečer ob 7. uri 5 minut smo čutili v Ljubljani dolgo trajajoč precej močan potresni sunek, ki je povzročil po mestu precejšnjo paniko. Iz kinematografov, kavarn, gostiln in privatnih hiš so bežali ljudje na ulice. V kavarni Emona so polomili vrata. Ponekodi je letela s streh opeka. Večje škode potres ni povzročil.

1— **Silvestrov večer.** Cela vrsta Silvestrovih večerov je bila priredjena po Ljubljani in po-

vsod je bil naval publike velik. Treba reči, da so Ljubljančani silno skromni ljudje, ker na vseh večerih so bile pavze častnejše zastopane na programu, ko točke. Večinoma so bili tudi programi nad vse običajni. Silvestrovi večeri so pač postali glavni vir dohodkov za društva in zato se prirejajo pod geslom: čim manj izdatkov. — Vrvenje po ulicah je bilo ves večer in pozno v noč živahno. Proti jutru seveda tudi ni manjkalo navdušenih pevcev brez glasu in posluha.

1— **Burna noč.** Noč od 31. decembra na 1. januarja 1926 je bila v Ljubljani precej burna. Javljenih nam je več pretepov, od katerih je bil eden izredno temperamenten in z ozirom na število udeleženih oseb za Ljubljano rariteta. Imena pretepačev in lokalov za enkrat zamolčimo: Bil je Silvestrov večer in nekateri so pili na veselje, drugi pa na žalost.

1— **Mlad vlomilec.** 15 letni ključavničarski vajenec Ervin S., kljub svoji mladosti policiji dobro znan individij, ki je odsedel že večmesečno ječo, je vlomil te dni v barako branjevke Katarine Knavsove pred rakovniško cerkvijo ter odnesel za 300 Din slaščic. Policija je fanta izsledila in spravila v hišo pokore.

1— **Občni zbor »Svete Vojske«** se vrši v nedeljo dne 10. januarja 1926 v Ljubljani (Rokodelski dom) in sicer ob 9. uri dopoldne s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev in pozdrav, 2. poročilo odbora, 3. samostojni predlogi, ki jih je treba štiri dni pred občnim zborom prijaviti, 4. volitev odbora, 5. slučajnosti. Popoldne se vrši v istih prostorih ob 16. uri brezalkoholna prireditev, h kateri vabimo vse prijatelje treznostnega pokreta. — Vstopnine ni. — Odbor.

1— **Občni zbor osrednje zadruge »Brezalkoholna Produkcija«** r. z. z o. z. v Ljubljani se vrši dne 10. januarja 1926 ob 14. uri v poslovnih prostorih zadruge na Poljanskem nasipu 10. — Načelstvo.

1— **Gospodinje — lastnice defektne kuhinjske posode pozor!** Po Ljubljani se klati goljuf, čigar specialiteta je popravila potrebna kuhinjska posoda. Možakar se izdaja za kleparja, oziroma piskrovezca ter prevzema defektno kuhinjsko posodo v popravilo, ne da bi jo vračal.

Gospodarstvo.

SPLOŠNE DOLŽNOSTI DAVKOPLAČEVALCEV V I. ČETRTLETJU 1926.

(Opozorilo zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

I. Vložitev napovedi.

a) **za dohodnino.** — Rok za vložitev za l. 1926 poteče koncem meseca januarja 1926. Do tega roka mora vsakdo vložiti napoved iz lastnega nagiba brez posebnega poziva, da se ogne zamudnim posledicam § 205. zakona o osebnih davkih.

b) **za rentnino.** — Hkratu z napovedjo za dohodnino je vložiti tudi napoved za rentnino. Za vložitev napovedi ne dobi nihče posebnega poziva.

Napovedi za rentnino ni treba vlagati davkoplačevalcem, ki že plačujejo rentnino in svojega bivališča tekom l. 1925 niso izpremenili, ako se njihovi rentnini zavezani dohodki niso pomnožili.

Tiskovine za te napovedi se dobe pri davčnih oblastvih in davčnih uradih.

Napovedi so po tarifni postavki 231. zakona o taksah zavezane taksi po 5 Din, ki se prilepi na napoved.

Komur je nemogoče vložiti napoved v določenem roku, naj s primerno utemeljitvijo pravočasno prosi za podaljšanje roka.

II. Davek na poslovni promet.

1. Davkoplačevalci, katerih promet v letu 1925 ni dosegel zakonito določene meje 360.000 Din in ni bil manjši od 15.000, potem vse svobodne profesije ne glede na velikost opravljenega prometa, so dolžni do dne 31. januarja 1926 vložiti predpisano prijavo, ne da bi čakali na poseben poziv davčnega oblastva.

Napovedati je promet l. 1925.

2. Vsa podjetja, zavezana javnemu polaganju računov, družbe z omejeno zavezo in vsi oni obrati in ona podjetja, katerih promet je presezal v minulem letu 360.000 Din, morajo voditi knjigo opravljenega prometa in predložiti v 30 dneh po preteku vsakega četrtletja prijave ter hkratu plačati odpadajoči 1 odstotni davek na poslovni promet.

3. Davkoplačevalci, ki so bili že v l. 1925 zavezani voditi knjigo opravljenega prometa, so dolžni predložiti prijavo in plačati davek na poslovni promet za IV. četrtletje 1925 do dne 30. januarja 1926.

Prijave za davek na poslovni promet so zavezane taksi 5 Din, ki se nalepi na prijavo.

Davčni zavezanci, ki prijav sploh ne bi vložili ali jih ne bi vložili v določenem roku, odnosno bi napovedali manjši nego dejanski opravljeni promet, zapadejo kazni ter izgube tudi pravico pritožbe zoper odmero davka.

III. Davek na zaslužek telesnih delavcev.

1. Telesni delavci, ki opravljajo delo **samostalno** ali od delodajalca **nezavisno** (postrešči, dninarji, žagarji, čistilci čevljev in tem podobni poklici) morajo, ne da bi čakali posebnega poziva od davčnega oblastva vložiti prijavo za odmero davka od zaslužka telesnih delavcev (delavk) najkasneje **do 31. januarja 1926** in napovedati zaslužek, katerega bodo v l. 1926 predvidoma dosegli.

Delavcem, ki še niso dovršili 18. leta ali, ki so prekoračili 65. leto starosti, prijav ni treba vlagati.

2. V istem roku morajo vložiti prijavo delodajalci, ki ne oddajajo davka z mesečnimi ali četrtletnimi seznami. V prijavah je treba za vsakega posameznega delavca ali uslužbenca, ki je dovršil 18. leto, a ni prekoračil 65. leta starosti, navesti zaslužek, katerega bo v l. 1926 predvidoma dosegel.

3. Delodajalci, ki odpremljajo pobrane zneske z mesečnimi seznami (industrijska, rudarska, gradbena, železniška, hotelska, restavracijska in trgovska podjetja, slednja ako kupčujejo »na debelo« ali »na debelo» in »na drobno«) morajo odpremljati pobrane zneske in predložiti sezname najkasneje do 14. vsakega meseca, delodajalci pa, ki odpremljajo pobrane zneske s četrtletnimi izkazi (vsi ostali delodajalci) pa tekom 14 dni po preteku vsakega četrtletja.

IV. Naznanilo o izplačanih službenih prejemkih.

Vsakdo, kdor izplačuje službene prejemke na leto za eno osebo več nego 5000 Din, je dolžan, ako ta oseba ni zavezana davku na zaslužek telesnih delavcev, vložiti za odmero dohodnine naznanilo o izplačanih službenih prejemkih v l. 1925 do konca meseca januarja 1926.

Za to naznanilo ni plačati nobene takse.

V. Razgrnitev predpisnih izkazov in prizivni roki.

O davkih, ki so jih davčna oblastva odmerila v IV. četrtletju 1925 bodo predpisni izkazi razgrnjeni prvih 15 dni meseca januarja 1926, kolikor niso bili davčni zavezanci na razgrnitev izven tega roka posebej opozorjeni.

Prizivni rok se pričenja s 16. dnem po razgrnitvi in traja 15 dni.

VI. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. februarja 1926 dospejo v plačilo neposredni davki za I. četrtletje 1926. Davčni uradi so upravičeni jih prisilno izterjati, če se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti in zaračuniti poleg 8 odstotnih zamudnih obresti še za opomin 4 odstotke terjanega zaostanka.

Dobave.

Ekonomsko odelenje direkcije **državnih železnic** sprejema do **2. januarja 1926** ponudbe glede dobave črne jadrovine in raznih lakov; do 5. jan. 1926 glede dobave raznega lesa, cinkove pločevine in odlitkov iz sive litine; do 8. januarja 1926 glede dobave osi za tenderje in nosilnih oprti. Pogoji so na vpogled pri istem odelenju vsak delavni dan od 10. do 12. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 2. januarja 1926 pri **intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani** glede dobave 300.000 kg ovsa; dne 4. januarja 1926 istotam glede dobave 37.000 kg bele moke št. 0 in 37.500 kg bele moke št. 2; dne 5. januarja 1926 istotam glede dobave 500.000 kg pšenice. — Dne 13. januarja 1926 pri **upravi državnih monopolov v Beogradu** glede dobave ročnih gasilnih aparatov. Dne 19. januarja 1926 pri **direkciji državnih železnic v Zagrebu** glede dobave raznega stekla; dne 20. januarja 1926 istotam glede dobave bakrenega materiala (pločevine, žice, nastavkov in palic). — Dne 21. januarja 1926 pri **direkciji državnih železnic v Sarajevu** glede oddaje v zakup kolodvorske restavracije v Podlugovih ter glede oddaje nasekavanja pil; pri **direkciji državnih železnic v Zagrebu** glede dobave zakovic. — Dne 22. januarja 1926 pri **Odelenju za mornarico v Zemunu** glede dobave 20 vagonov krušne moke (tipa 80 odst.); pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave žlebnatega jekla; pri **direkciji državnih železnic v Sarajevu** glede oddaje v zakup kolodvorske restavracije v Bos. Brodu. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

To in ono.

LETEČI ZDRAVNIK.

Avstralija je oni del sveta, o katerem vemo Evropejci najmanje. Pri tem pa se poslužuje ta daljni kontinent, kljub vsej zaostalosti v nekaterih stvareh, prvi letala kot najvažnejšega prometnega sredstva. Zračna pot je bila edina možnost za kultiviranje redko obljudenih držav Avstralije. Šele letalo je prineslo kolonistom udobnosti civilizacije. Kirurgi, zobozdravniki in babice prihajajo iz zraka k svojim pacijentom. Učitelji letajo od šole do šole, pastorji iz kraja v kraj. Edino le na ta način je mogoče priti tudi do zadnje naselbine. Tudi pismonoša sede v letalo ter prinese pošto tisoč milj oddaljenemu adresatu.

Železnice v 6. državah Avstralije so zgrajene tako neugodno kot le mogoče. Ne glede nato, da vozijo zgolj ob periferiji kontinenta ter vežejo samo pristaniška mesta drugo z drugim, ima železnica vsake države svojo širino kolotečnice in svoj poseben obratni materijal, ki ne sme v sosedno državo. Na vsaki meji je treba prestopiti. Čudno je, da je sicer tako praktična Angleška kolonizirala Avstralijo tako nepremišljeno. Toda sedaj je prišel Avstralcem, ko omenjeno, aeroplan na pomoč, za katerega ni nepremagljivih distanc. Popreje so umirali, posebno v notranjih teritorijih kolonisti brez zdravniške pomoči. Tudi sedaj je v ozemlju, ki je 6 krat tako veliko kot Nemčija, samo po en zdravnik. Toda ta zmaga neverjetno razširjeno prakso z lahkoto s pomočjo svojega letala. Za silo lahko zdravi telegrafično tudi pacijente, ki so oddaljeni 1200 angleških milj. To pa se zgodi na ta način, da jaha kak bolnikov sorodnik na prihodnjo brzojavno postajo, ki je oddaljena včasih do 50 milj od dotičnega kraja ter tam odda brzojavko, v kateri opiše bolnikove bolečine. Nato ostane kar na pošti poleg aparata in čaka na zdravnikov odgovor. V kratkem času dobi brzojavnim potom diagnozo in recept. Oboje pregleda poštni uradnik. Nato sežeta v omaro za medicine in pripravita zdravilo. V Avstraliji je približno 200 postaj, ki so obenem poštni urad, lekarna in policija. Te postaje so takorekoč središče notranjega prometa, tam se koncentrirajo ljudje in brzojavne žice. V težjih slučajih sede zdravnik v svoje letalo. Tudi zobozdravnik se vozi s svojimi inštrumenti po zraku. Ta pravzaprav še bolj gosto kot njegov kolega, ker zob ni mogoče zdraviti na distanco.

(169)

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

Res je. Jate ptičev letajo sem in tja. Gora napravlja povsem drugačen utis, kakor njena okolica. Kakor je od tu videti, je do vznožja gosto poraščena.

Pripomnimo še, da je nastala španska beseda Cerboli iz latinske Cerberus in tudi španski učenjaki, ki omenjajo to peklensko pokrajino, imenujejo goro Monte Cerberi. Cerberus pa je v grški mitologiji velikanski troglavi pes, ki čuva vhod in izhod v podzemlje, v pekel.

Peklenski čuvaj pa je videti v svojem svežem zelenju prav prijazen.

»Kako je neki to, da je ostala gora zelena sredi tega izumrlega sveta?« zakliče Leonor.

»Ali naj ti jaz to šele razlagam, tebi akademični kemičarki?« se smehlja Georg. »Ker so vsi škodljivi plini, ki se tu razvijajo, težji od zraka, torej ne morejo tja gor.«

»Poraščen pa je vendar prav do dol!«

»Najbrže nas vara vid, v bližini izgleda to gotovo drugače.«

»Potem so na gori morda razen ptičev tudi še druge živali, ki so se tam samostojno razvijale in še niso prišle nikdar v dotiko z ljudmi.«

»To je pač mogoče.«

»Potem tam tudi ne manjka vode. Georg, to bi bil samoten paradiž za nas. Ali bi bil zadovoljen tu živeti za vedno?«

»Kjer si ti, je povsod paradiž,« odvrne Georg in ji ljubimkajoče stisne roko.

Le Adam ne soglaša s tem popolnoma.

»Vi sploh ne mislite več proč od tu?«

»Ne, naselimo se tu za vedno.«

»Nikoli ne boste šli kaj iskat ven?«

»Čemu to, ko si napravimo vse sami.«

»Da, ali kje bom pa jaz dobival svoj tobak?«

Še preden opozore Adama, da tobak lahko sam nasadi in Leonoro, da bodo prišli sem kmalu tudi drugi avtomobili, ker je predala skrivnost — prekine Charly pogovor.

»Kaj pa leži tu? Sveti se prav kakor zlato?«

Kamenček je vzbudil njegovo pozornost.

Toda kako ga dobiti v avto? Odpreti vrata, skočiti ven, tega sedaj niso smeli več riskirati. Če so odprli le najmanjšo lino, so imeli takoj poln nos — res peklenske atmosfere.

A tudi na slične slučaje je mislil iznajditelj avta, če mora namreč avto biti popolnoma zaprt, vseeno pa hočejo od zunaj nekaj vanj potegniti.

Na dolgi palici je pritrjena železna roka, ki jo je možno gibati potom umetnega mehanizma. Palico so lahko vtaknili skozi eno izmed linic, tako, da ni prišlo nič slabega zraka v avto in prav na enak način so potem potegnili predmet not. Seveda je bilo za to treba še posebnega aparata, ki ga pa sedaj še niso hoteli vporabiti. Odpreti jim je treba okence le za trenutek in tako zelo nevarni tudi niso plini, da bi vplivali takoj smrtno.

Palico pomole ven. Adam premika železno roko. Ubogljivo prime bleščeči kamenček, Georg ga vzame pri drugem okencu, zadržujoč nekaj sekund sapo. Palica ostane kar zunaj.

V rokah drži košček čistega zlata, približno petdeset gramov.

Tako opozorjeni, zagledajo še več takih zlatih kamenčkov. Toda ljudje, ki so se znašli v tem avtu izjemoma ne kažejo one strasti po zlatu. Pač so veseli, da je tu res zlato, najprej pa hočejo dognati, kako je mogoče, da zlato ne kaže boraksove prevlake, ki odeva vse drugo.

No, zlato je pač najtrdnejša kovina; kakor znano, se izpremeni le v zlatotopni tekočini, mešanici iz salpetra in solne kisline. Ne kaže niti najmanjše afinitete, sorodstva ali privlačne sile do drugih snovi in tako v zraku plavajoča borova kislina ni moglo vplivati na zlato.

Nadaljujejo pot proti gori. Večkrat dvigne roka kako stvar, a ne zlata, temveč v majhni posodi poizkušnje iz potokov in mofet. Voda je nasičena z borovo kislino, vsebuje pa še mnogo drugih kislin, soli in plinov, še mrzla deluje kot vrel natrijev lug, razkraja vse organske snovi, v vročem stanu pa vžge kapljica takoj luknjo v Charlyjevo roko, ki ni dovolj pazljiv. Kdor bi torej padel v tak vroč potok, temu bi se takoj ločilo meso od kosti in kmalu bi izginilo tudi okostje.

Odkar poznajo v Avstraliji letala, imajo tam tudi šole. Preje tam ni bilo nobene sistematične vzgoje. Šoloobvezni otroci so razdeljeni na razrede, ki jih poučuje gotove dni v tednu učitelj, ki prileti z letalom. Sistem letečih učiteljev je dosegel baje nenavadne uspehe. Na isti način se vrši bogoslužje. Zato se ne bo nihče več čudil, če rečemo, da so oni ljudje, ki potujejo največ na svetu, avstralski zdravniki, učitelji, pastorji in pismonoše.

Redukcija v ministrstvu za socialno politiko.

Beograd, 2. januarja. Na dnevnem redu včerajšnje seje plenuma finančnega odbora je bil proračun ministrstva za socialno politiko. Še pred sejo so imeli člani vladne večine posvetovanje, na katerem so sklepali o redukciji uradnikov v ministrstvu, pri borzah dela, pri oblastnih inspekcijah dela, v oddelkih velikih županov in pri invalidskih zavodih. Razen te redukcije je predlagala vladna večina na seji finančnega odbora tudi zmanjšanje kreditov za subvencije in podpore humanitarnim društvom ter za potne in upravne stroške. Opozicija je zahtevala, da se ukinejo mesta državnih podtajnikov in ministrskih pomočnikov, izseljeniška odposlanstva v inozemstvu ter inšpekcije za rečno in pomorsko brodarstvo. Po razpravi o teh predlogih je bil sprejet predlog večine. Finančni efekt redukcije znaša za samo ministrstvo socialne politike 1,995.680 Din, razen tega pa se v območju tega ministrstva prihrani pri izdatkih za uradništvo 1,760.000 Din, za zvaničnike 208.000 Din in za služitelje 179.000 Din. — Ukinejo se nekatera sekretarska mesta, mesto protokolista, registratorja in ekspeditorja ter nekatera mesta nižjega uslužbenstva. Ukine se odsek za socialno propagando in 13 krajevnih borz dela, izvzemši pri tem borze dela v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Pravtako se ukinejo krediti za snovanje novih borz dela in se reducirajo nekateri uradniki pri krajevnih zaščitah dece, izvzemši pri tem zopet mesta Beograd, Zagreb in Ljubljana, kjer ostane število nespremenjeno. Dalje se ukine ekonomski odsek v ministrstvu za socialno politiko. Kredit za podporo brezposelnih delavcev se zniža od 300 na 150 tisoč Din, kredit za podpore humanitarnim društvom pa od 200 na 100 tisoč. Kredit za podpore udruženju državnih uradnikov v Beogradu se je sploh črtal, med tem ko je bil kredit za inšpekcijo dela znižan od 350 na 200 tisoč Din, kredit za inšpekcijo parnih kotlov pa od 200 na 100 tisoč Din. — Kredit za repatriacijo naših državljanov se zniža na 300 tisoč Din, kredit za vzdrževanje višjih sodišč po stanovanjskem zakonu pa na 200 tisoč Din. Ukinila so se dalje referentska mesta pri velikih županih v Sarajevu in Zagrebu, materielni izdatki pri oddelkih velikih županov pa so se znižali, in sicer: v Dalmaciji od 20.000 na 10.000 Din, v Hrvatski in Slavoniji od 60.000 na 20.000 Din, v Bosni pa od 50.000 na 15.000 Din. Kredit za nabavo strokovnih knjig se je na Hrvatskem znižal od 15.000 na 1000 Din, v Srbiji pa se je ta kredit popolnoma ukinil. Popolnoma se je črtal kredit za poštne in brzojavne stroške, razen na Hrvatskem, kjer se zniža od 10.000 na 6000 dinarjev.

Srečno in veselo Novo leto
želi
Anton Krisper
LJUBLJANA - Mestni trg

Srečno in veselo NOVO LETO
želi
Breznik Gabriel
trgovina z delikateso
Ljubljana
Florijanska ulica štev. 1

Svojim znancem napravite veselje
s primernim darilom in to je le mogoče, če iste kupi pri tvrdki
JOSIP PETELINC - Ljubljana
ki ima veliko zalogo žepnih robcev, rokavic, nogavic, pletenine, srajce za gospode, toaletne potrebščine, samoveznice, angleške šifone, fine klote, vezenino čipke, torbice, nahrbnike, police in še veliko, veliko drugih lepih in potrebnih stvari po znatno znižani ceni. — Na veliko in malo!

Poslovne knjige.
P. n. bančnim zavodom ter industrijskim podjetjem dobavljam poslovne knjige itd. po posebnem naročilu v fini in trpežni vezavi v najkrajšem času.
Knjigoveznica in črtalnica
A. JANEŽIČ, Ljubljana
Florijanska ulica štev. 14

Srečno in veselo NOVO LETO
želi
Cvetličarna „NIZZA“
Ljubljana
Prešernova ulica štev. 20
Fani Hvala

LJUBLJANSKA POSOJILNICA
r. z. z o. z. v Ljubljani
MESTNI TRG ŠT. 6
sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun ter jih obrestuje **najugodneje.**
VEČJE IN STALNE VLOGE OBRESTUJE PO DOGOVORU.
Posojila daje proti popolni varnosti na vknjižbe, poroštva in proti ustavitvi.

PREMOG - ČEBIN
Wolfova ulica 1/II. - Telefon 56.

MALI OGLASI
Cene oglasom do 20 besed Din 5·—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

50.000 Din
posijila išče izumitelj umotvora epohalne važnosti, odnosno bolje situiranega sotrudnika. Cenjene ponudbe poslati na upravo lista pod značko »Izum«.

Kupi se
dobro ohranjen otroški voziček. Ponudbe na upravo pod »Voziček«.

Fotografski pomočnik
dober in spreten, ki mu je dobro znano vse fotografsko delo kakor tudi posnemanje, se išče. Ponudbe je poslati na Atelier Michajlovič, Negotin (Krajina), Srbija.

Iščem sobo
s separatnim vhodom najraje v sredini mesta. Ponudbe na upravo pod: »1. januar 1926«.

Inštrukcije
sprejme osmošolec. Ponudbe na upravo lista pod: Osmošolec«.

Inteligenten
mlad gospod, osamljen, ker mu vsakdanjemalenkosti ne zadostujejo, želi spoznanstvo z enako gospodično, oziroma samostojno damo, (ne čez 26 let). Poznejša ženitev ni izključena. Cenj. dopise pod: »Aphrodite« na upravo lista.

Med, tračani
najfinejši v posodah po 50 kg razpošiljam proti povzetju 725 Din, pri nakazilu denarja vnaprej za 700 Din franko kolodvor Borovo. Franjo Kollar, velečebelar, Borovo-Vukovar.

Mlajši
upokojeni samski državni uradnik se sprejme kot tajnik večjega, odličnega podjetja v Sloveniji. Ponudbe s curriculum vitae pod »Tajnik« na upravo tega lista do 31. dec. t. l.

Kontoristinja
zmožna vseh pisarniških del išče službe. Gre tudi na deželo ter nekaj mesecev brezplačno. Ponudbe prosi na upravo lista pod: »Nataša«.

Širite „Narodni Dnevnik“!

Ne kupite prej nobenega **šivalnega stroja,** dokler ne ogledate in preizkusite JOSIP PETELINC-a strojev znamke
Gritzner, Adler, Phöniks
ter najboljše švicarske pletilne stroje **„DUBIED“,** nadomestne dele, čolničke, igle za vse sisteme, pneumatiko, dele za kolesa, olje i. t. d.

Večletna garancija! Delavnica na razpolago!
Na malo! Na veliko!

Čast mi je sporočiti cenjenemu občinstvu, da sem z novim letom prevzel **znano staro renomirano meščansko restavracijo in hotel**
„Lovački rog“
v Zagrebu, Ilica.
Moja dolgoletna praksa v gostilniški in kavarniški stroki kot **kavarnar „EVROPE“** v Ljubljani in večletni **restavrater kolodvorske restavracije v Zidanem mostu** jamči p. n. gostom, da bom vodil prevzeto restavracijo in hotel v največjo zadovoljnost cenjenih gostov.
Priporočam se zato cenjenim dosedanjim gostom restavracije **„Lovački rog“** ter zlasti **potujočemu občinstvu** za obilen obisk ter jim zagotavljam, da bodo v vsakem oziru **najboljše in najceneje postreženi.**
ANTON TONEJC,
lastnik kavarne **„Evropa“** v Ljubljani in bivši večletni restavrater kolodvorske restavracije v Zidanem mostu.

Znižane cene!
Najbolje se kupi brez dvoma
„PRI NIZKI CENI“
Ignac Žargi - Ljubljana
Sv. Petra cesta.
Nudi cenj. odjemalcem veliko izbero raznega perila, nogavic, rokavic, zimske trikotaže ter raznih volnenih površnih jopic, jumperjev, moških sviterjev, otročjih oblekc in jopic itd. Nadalje raznih vezenin, svile, kravat ter sploh veliko izbero za krojače in šivilje.

TISKARNA „MERKUR“
TRG. IND. D. D.
Tiska knjige, pravila, cenike, račune, letake, časopise, lepake, brošure, posetnice in razglednice. Izvršuje vsakovrstne trgovske kakor tudi vse druge uradne tiskovine. ----- Lastna knjigoveznica.
LJUBLJANA - SIMON GREGORČIČEVA UL. 13. - TELEFON 552

Izdajatelj in odgovorni urednik ŽELEZNIKAR ALEKSANDER. — Za tiskarno »Merkur« v Ljubljani Andrej Sever.